

KUNSTWERKPLAATS
VOOR
JONG UTRECHT

JAARVERSLAG 2021

VOORWOORD

DE KRACHT VAN DE NATUUR

Ik neem je mee op een wandeling.
Nee, je hoeft niets te doen. Ga gewoon lekker zitten.
Kies een positie waarin je gedurende een aantal minuten goed ontspannen kunt blijven.
Kom even helemaal aan op deze plek.
Je voelt hoe je billen de stoel raken en je ontspant langzaam al je spieren.
Ga even met je aandacht naar je voeten, je enkels, je onderbenen, langs je knieën, bovenbenen, je bekken, je onderrug, omhoog naar je schouders, langs je bovenarmen naar je ellebogen, onderarmen en handen. Al je spieren laat je los. Ook in je gezicht. Je voorhoofd is zacht, je ogen zijn rustig en gesloten, je kaken zijn ontspannen en je lippen in een hele lichte glimlach.

Je voelt je adem rustig door je neus naar binnen glijden. Volg je adem even heel aandachtig. Je hoeft niets te doen, de adem komt en gaat. Komt en gaat. Je voelt hoe de adem je borstkas vult. En bij iedere ademhaling vul je je hele lichaam met nieuwe energie en bij iedere uitademing laat je nog meer los. Alsof je je bij iedere uitademing nog een beetje meer overgeeft aan de zwaartekracht.

Stel je voor dat je aan de rand van een enorm grasveld staat. De rand is omzoomd met hoge bomen. Het is lekker weer en je voelt een zachte bries tegen je wangen waaien. De zon schijnt op je huid en voelt warm aan. Je hoort er alleen maar de geluiden van de natuur. Misschien hoor je de vogels in de lucht, het ruisen van de bladeren en het zoemen van insecten. Luister maar eens heel goed.

We gaan op pad door het grote groene veld. Het gras is hoog en je voelt de grond onder je voeten. Je stapt lekker door en geniet dat je even alleen buiten in de natuur bent. In de verte

staat een boom in het gras. Een grote boom met een schaduwrijke plek eronder. Je loopt in de richting van de boom. Als je bij de boom aankomt voel je verschil in licht en temperatuur. Je legt je hand tegen de stam en voelt de schors onder je vingertoppen. Kijk maar eens goed naar de schors, misschien zie je wel insecten lopen.

Als je omhoogkijkt zie je hoe de takken zich uitstrekken en de wind er zacht doorheen waait. De zon schijnt tussen de takken door en strooit lichtvlekken over de grond.

In de verte hoor je het geluid van stromend water. Een stukje verderop zie je een beekje stromen. Je loopt ernaar toe en ziet hoe het water door de bedding stroomt. Langs de kant staan verschillende soorten planten in het gras. Tussen de planten aan de oever hoor je het gekwaak van een kikker. Met je handen voel je aan de verschillende soorten planten die er staan. Op een van de bladeren zit een lieveheersbeestje. Je steekt je vinger uit en laat het kleine diertje over je vinger lopen. Kijk maar goed naar zijn schildje, misschien kun je de stippen tellen.

We lopen weer door en zien een eindje verderop kleuren tussen het groene gras verschijnen. Bloemen! We lopen in de richting van het bloemenveld. Als we dichtbij komen zien we verschillende soorten tussen het gras omhoog piepen. We gaan er eens even goed voor zitten en kiezen een lekker plekje in het gras tussen deze bloemenpracht. Je hoort een bij zoemen en je volgt haar met je ogen. De bij landt op een van de bloemen. Kijk maar eens goed wat ze daar aan het doen is. Je kan met je gezicht heel dicht bij de bloem komen en alle details goed in je opnemen. De kleur, de vorm van de blaadjes, de steel en alles wat je nog meer opvalt.

Daar naast je zie je nog een hele andere bloem. Zie je dat deze weer heel anders in elkaar zit? Zoveel verschillen tussen al die bloemen. Wat een rijkdom. Van al dat gewandel ben je nu wel een beetje moe geworden. Je gaat languit liggen tussen de bloemen en geeft je over aan de warmte van de zon. Met gesloten ogen lig je in het gras en word je in slaap gewiegd door de geluiden om je heen.

Langzaam keer je weer terug in het hier en nu. Beweeg je vingers, je tenen en strek je even goed uit. Ik hoop dat jullie een lekkere wandeling hebben gemaakt. De Kracht van de Natuur is altijd aanwezig. Je hoeft alleen maar even je ogen te sluiten!

Ik wens je veel leesplezier.
Daphne de Bruin (artistiek directeur De Vrijstaat)

(Deze geleide fantasie werd gemaakt voor de stiltetuin in de expo Flower Bomb en maakte onderdeel uit van het workshop-programma)

'Iedereen heeft een plek nodig om zichzelf te kunnen zijn.' (Diede, 13 jaar)

LEESWIJZER

Het jaarverslag is ingedeeld in drie delen, Ondernemerschap, Programma en Samenwerking. Klik op de gekleurde bolletjes om snel naar het gewenste deel te gaan.

O

P

S

'We hebben zelf het decor gemaakt en gaan tussendoor repeteren. Ik houd van theater.' (Mila, 7 jaar)

O

ONDERNEMER
SCHAP

P

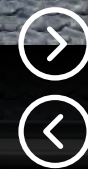
PROGRAMMA

S

SAMENWERKING

ONDERNEMERSCHAP

O

P

S

'Ik vind het prettig hoe ze hier alles uitleggen en ze hebben ook zulke leuke materialen om mee aan de slag te gaan'. (Sophie, 9 jaar)

INLEIDING

HUISVESTING

RAAD VAN
TOEZICHT

ORGANISATIE

FINANCIËN

COMMUNICATIE &
PUBLIEKSBEREIK

INLEIDING

2021: terugblik van het bestuur

Na het eerste jaar in een nieuwe cultuurnotaperiode kijken we natuurlijk terug naar het meerjarenbeleidsplan dat we inmiddels alweer meer dan twee jaar geleden hebben geschreven. Wat fijn is het dan om te merken dat we bijna al onze voorgenomen plannen voor 2021 hebben kunnen realiseren. Niet alles, want het verzoek om extra budget voor personeel en jongerenprogramma is niet gehonoreerd. Maar we zijn trots dat we ons jongerenprogramma zonder dat toch hebben kunnen voortzetten. Weliswaar met projectsubsidies, tijdelijk geld dus.

Het programma VrijSpraak is anders geworden dan we voor ogen hadden, misschien zelfs beter omdat we het nu volledig gekoppeld hebben aan de vraag vanuit de doelgroep 12-16 jaar. Het thema taal is losgelaten, maar de naam voor het programma wilden de jongeren graag houden. Zo kwam er in 2021 naar analogie met het Vrijstaat KinderKabinet een Vrijstaat JongerenRaad. En daaruit kwamen weer kooklogs, een verbouwde caravan, een foodtruckfestival en een korte speelfilm voort, allemaal voor en door jongeren. Ook ons 16+ programma konden we voortzetten, dankzij een bijdrage van het Fonds voor Cultuurparticipatie. Onder de titel VrijSpel werkten een singer-songwriter, een folkduo en een groep jonge beeldend-kunstenaars-in-spe hard aan hun eigen project, dat uiteindelijk in februari van 2022 zou worden gepresenteerd.

Dat we ons team (3,75 fte) niet konden uitbreiden met 0,5 fte blijft een probleem waarvoor we nog geen oplossing hebben gevonden. Het werken met freelancers/oproepkrachten wordt er niet gemakkelijker op in deze krappe arbeidsmarkt - de een na de ander vindt een vaste baan - en de werkdruk in het team is hoog.

De coronamaatregelen hadden ook dit jaar uiteraard invloed op onze activiteiten, al waren ze minder ontregelend dan in 2020: we hadden immers een jaar ervaring, en voor elk maatregelenpakket wel een scenario klaarliggen. Voor de medewerkers educatie was het eigenlijk nog het zwaarst, zeker toen

na een ervaring van het educatieprogramma in september/oktober er zoveel zieken op de scholen kwamen dat er alsnog activiteiten moesten worden afgezegd.

Dit jaar werkten we ook voor het eerst met 1 langlopende expo in plaats van 2 kortlopende. Qua corona was dat een geluk bij een ongeluk. Dat de expo pas in juni open kon was natuurlijk vervelend, maar omdat de expo voor een heel jaar geprogrammeerd stond, bleef er voldoende tijd over om deze Flower Bomb goed te benutten. Deze keuze geeft ons de ruimte om meer rendement te halen uit onze interactieve expo's en meer scholen de mogelijkheid te bieden om de educatieve trajecten te doorlopen. Daarnaast biedt een langlopende expo tal van mogelijkheden om extra programma te genereren; zo konden we samen met de kunstenaar een bijzonder community project realiseren. Jolanda Schouten heeft als artiest-in-huis laten zien wat de directe meerwaarde van zo'n jaarlange expo is.

En natuurlijk stond de verbouwing van onze boerderij centraal dit jaar. Na maandenlange voorbereidingen kon in oktober gestart worden met de renovatie en herinrichting van ons rijksmonumentale pand. Als onderdeel van het bouwteam waren wij als directie nauw betrokken bij de ontwikkeling van de nieuwe Vrijstaat. Een spannend en uitdagend project dat natuurlijk een grote wissel trok onze organisatie. Een verhuizing, een nieuwe tijdelijke werklocatie, een pand in de steigers en het maken van nieuwe plannen voor de toekomst van onze locatie bepaalden onze agenda's. Daarnaast liep ons reguliere programma gewoon door.

Al met al was 2021 een buitengewoon dynamisch jaar voor De Vrijstaat.

Daphne de Bruin (artistiek directeur) en
Lieke Hoitink (zakelijk directeur)

HUISVESTING

Verbouwing

2021 was het jaar waarin de verbouwing van de Vrijstaatboerderij startte. In oktober was de aannemer bekend, in december ging de daadwerkelijke verbouwing van start, een aantal maanden later dan gepland. In het voorjaar werd De Vrijstaat intensief betrokken bij het definitief ontwerp. De directie maakte deel uit van het bouwteam, de overige medewerkers, freelancers en verschillende jonge gebruikers/bezoekers dachten mee via een aantal workshops die door de architect Roel Lichtenberg (Bouwstra & Verlaan) werden georganiseerd.

Voor het beoordelen van het bestek heeft de directie extern advies ingeschakeld, verder bleek dat niet nodig. We zijn blij met het uiteindelijke ontwerp, waarin heel goed rekening is gehouden met de verschillende functies en uitstraling van De Vrijstaat en het monumentale karakter van de boerderij.

Toen de aannemer gevonden was, bleek het afstemmen van het budget nog wel wat voeten in de aarde te hebben: de offerte van de aannemer was aanmerkelijk hoger dan het beschikbare budget. De Vrijstaat werd door de projectleiding gelukkig nauw betrokken bij het vinden van mogelijke bezuinigingsposten.

Omdat aanvankelijk in augustus zou worden begonnen met de verbouwing, is het Vrijstaat-kantoor in juli verhuisd naar het naastliggende Zomerhuis, ons tijdelijke onderkomen voor het kantoor.

De bouwwerkzaamheden lieten echter nog even op zicht wachten, waardoor ook in het najaar nog enige activiteiten konden worden uitgevoerd in de boerderij en de wagenshuur. Op 5 november kregen we de sleutel en de gebruiksovereenkomst voor onze tijdelijk studio “onder de bogen”, Hof van Monaco 8, direct tegenover de boerderij. Een heel fijne vervangende werkruimte die dankzij een extra bijdrage van Culturele zaken voor gebruik door De Vrijstaat geschikt gemaakt kon worden. Beide vervangende ruimtes heeft De Vrijstaat in bruikleen van de Gemeente.

Voor de coördinatie van de hele verhuisoperatie, en het nodige kluswerk, hebben we freelancers uit onze pool ingehuurd. Het is geen taak die je als medewerker er even bij kunt doen. De verhuizing zelf is gedaan door een professioneel verhuisbedrijf, onze netwerkbeheerder heeft ervoor gezorgd dat we ook in onze nieuwe onderkomens gebruik kunnen maken van het internet. Na lang wikken en wegen hebben we ervoor gekozen om glasvezelkabel naar de boerderij en het zomerhuis te laten leggen. De aanwezige bekabeling was al jaren volstrekt ontoereikend, de draadloze noodoplossing (4G at Home) instabiel en beperkt.

Voor de directie waren een aantal extra uren begroot, zodat zij tijd hadden voor deelname aan het bouwteam en aandacht konden besteden aan ontwerp en bestek.

Warm en toegankelijk

Intussen had De Vrijstaat ook de beschikking over Het Gebouw, een kunstwerk van Stanley Brouwn, waarin wij onze exposities organiseren. Erg blij zijn we met de nieuwe (infrarood) verwarmingselementen die daar in januari van 2021 zijn geïnstalleerd. Na een aantal jaren improviseren met enkel ventilatorkacheltjes is het voor de bezoekers (en onszelf) fijn om weer in een goed verwarmde ruimte te kunnen werken.

In 2021 is ook gewerkt aan het toegankelijk maken van onze expositieruimte. Dankzij een subsidie van de gemeente Utrecht kon in 2021 een traplift worden aangeschaft. Begin 2022 zal deze worden geïnstalleerd. Dan kunnen ook bezoekers die slecht ter been zijn de gehele expo bezoeken.

RAAD VAN TOEZICHT

De Vrijstaat is een stichting met een Raad van Toezicht en een bestuur bestaande uit een artistiek directeur en een zakelijk directeur. De taken en bevoegdheden van bestuur en raad zijn geregeld in de statuten en aanvullende reglementen. De leden van de Raad van Toezicht vervullen hun functie onbezoldigd. De leden hebben een zittingstermijn van drie jaar en kunnen tweemaal worden herbenoemd.

In 2021 is De Vrijstaat op zoek gegaan naar uitbreiding van de Raad van Toezicht met een of twee leden die aansluiten bij de huidige beleidsspeerpunten: het werken aan een nog inclusievere organisatie met een programma dat een diverse doelgroep bereikt, waarbij jongeren (12-26) onze speciale aandacht hebben.

We hebben gezocht naar personen tussen 25-35 jaar met affiniteit met werken met kinderen jongeren en/of ervaring met of visie op inclusief werken.

Ryan Emmen is in het najaar toegetreden tot de RvT. Hij heeft een culturele achtergrond en brengt jaren ervaring mee uit de FNV, waar hij bij Young&United leiding gaf aan het ontwikkelen van de jongerenstrategie.

Daarnaast hebben we Patricia Wijntuin bereid gevonden toe te treden tot de Raad van Toezicht. Zij brengt ervaring mee met educatie, diversiteit en politiek. Begin 2022 neemt zij het stokje over van Dennis Meyer.

Samenstelling

Klaas Gravesteijn
voorzitter
focus: politiek
bestuurlijk

Dennis Meyer
secretaris
focus: artistiek
inhoudelijk

Paulien Dankers
lid
focus: financieel
strategisch

Ryan Emmen
lid
focus: jongeren-
communicatie,
personeelsbeleid

Nevenfuncties

directeur Vereniging Openbare
Bibliotheken, voorzitter Vereniging
Oud-raadsleden Utrecht

freelance schrijver en
theaterdocent, adviseur
Fonds Podiumkunsten

zelfstandig adviseur, freelance
manager Programma &
organisatie bij LUX (Nijmegen).

manager Collectief bij FNV
lid Raad van Toezicht van
De Maakruimte

Rooster van aftreden

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
aangetreden	01-01-2020	21-02-2017	01-01-2017	01-11-2021						
einde 1e termijn	01-01-2023	21-02-2020	01-01-2020	01-11-2024						
einde 2e termijn	01-01-2026	21-02-2023	01-01-2023	01-11-2027						
einde 3e termijn	01-01-2029	21-02-2026	01-01-2026	01-11-2030						

O

P

S

Vergaderingen

In 2021 is de Raad van Toezicht vier keer bijeengekomen: op 3 maart, 23 juni, 6 oktober en 8 december. In de vergaderingen kwamen aan de orde: jaarverslag en jaarrekening 2020, WBTR, verbouwing en tijdelijke werkruimte, activiteitenplan en begroting 2022, vacature uitbreiding Raad van Toezicht. Eén van de leden van de Raad heeft jaarlijks na het opstellen van de jaarrekening een gesprek met de accountant en brengt daarvan verslag uit aan de overige leden.

Uiteraard was er ook dit jaar aandacht voor Covid-19 en het reilen en zeilen van de organisatie tijdens de lockdown en daarna.

WBTR

Het bestuur heeft het “stappenplan voor stichtingen” doorlopen om te na te gaan of de stichting voldoet aan de eisen die de wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen stelt. Er is een document opgesteld waarin de genomen besluiten en afspraken zijn opgenomen, alsmede de nog uit te voeren taken. Dit document is besproken in de RvT. Nog openstaande acties zijn:

- het maken van een personeelshandboek
- contact opnemen met de notaris om te zien of de statuten nog aanpassing behoeven (uiterlijk in 2026)

O

P

S

‘Je creativiteit kun je echt de vrije loop laten gaan in de verschillende ruimtes met kleurrijke installaties en (muur)schilderingen.’ (Mandy, blogger Kidsproof)

ORGANISATIE

Impact Corona

Ook in 2021 hadden de coronamaatregelen invloed op het programma van De Vrijstaat, maar de impact ervan was minder groot dan het jaar daarvoor. Dat kwam omdat er sneller toestemming kwam voor activiteiten op het gebied van cultuureducatie en het hierin ook duidelijker was wat er wel en niet mocht. Bovendien waren we inmiddels wel het een en ander gewend en hadden bijna voor elk variant een scenario klaarliggen. Tot eind februari konden we eigenlijk alleen de bandrepetities door laten gaan, voor een aantal andere programma's zijn online oplossingen gezocht. Niet ideaal, maar beter dan niets. Vanaf maart startten de live activiteiten langzaam weer op. Waar mogelijk werd buiten gewerkt, ook op de scholen, maar het weer zat dit voorjaar helaas niet mee. Het BSO-programma kon pas weer starten na 25 mei; theatervoorstellingen mochten weer vanaf 5 juni met maximaal 50 bezoekers in de zaal. Zo kon de fabuleuze theatervoorstelling in Podium Hoge Woerd, gepland van 11 tot 16 juni, op het allerlaatste nippertje toch doorgaan. Het weekend daarop ging eindelijk de expo Flower Bomb open voor publiek. De schoolbezoeken werden allemaal naar het najaar verschoven. Ook de Radioworkshops voor het VO kwamen pas weer in het najaar op gang.

De nieuwe maatregelen van 2 november lieten het programma tamelijk ongemoeid, behalve dat er bij de expo en presentaties het Coronatoegangsbewijs gecontroleerd moest worden bij personen ouder dan 13 jaar. Vanaf 28 november kwam daarbij: mondkapjes dragen vanaf 13 jaar.

De winterlockdown had als gevolg dat een aantal workshops die na 17:00 uur plaatsvonden verplaatst moesten worden en een aantal verhuuractiviteiten niet door kon gaan. Aan onderwijs gelieerde activiteiten konden doorgaan, maar vielen geregeld uit omdat er veel kinderen ziek waren en/of sommige scholen besloten dat er geen externen meer werden toegelaten in de klas.

Hierdoor moest weer een deel van het VO-programma geannuleerd worden; voor sommige workshops was dat de derde keer.

De externe expositie A Thinnest thin die twee kunstenaars hadden opgezet in Het Gebouw, had de meeste pech. Na de opening op 18 december, konden er alleen nog werkbezoeken van 1 of 2 personen plaatsvinden.

Personeel

Wisselingen

2021 was voor het team een jaar met nogal wat personeelswisselingen. Educatie medewerker Charlotte van Eijnden was vanaf half augustus met zwangerschapsverlof, en werd vervangen door Kim van der Zijde, die eerder in het jaar ook Kim Debets verving die drie maanden met (deels onbetaald) verlof ging. Verder nam de medewerker communicatie & acquisitie Ynama Wigman halverwege het jaar afscheid na zeven jaar trouwe dienst. Het bleek lastig om in haar opvolging te voorzien. Een eerste vacature-ronde in mei leverde geen geschikte kandidaat op. Besloten is toen om een freelance interim te zoeken, die een deel van het werk kon waarnemen en dan na de zomervakantie een nieuwe ronde te houden. Ook een interim bleek niet eenvoudig te vinden; de heersende krapte op de arbeidsmarkt speelde ons duidelijk parten. Per 18 augustus kon Nikla Katsburg gelukkig een aantal communicatietaken op zich nemen. De overige taken werden verdeeld over de directie en de productiemedewerker, die daarvoor tijdelijk een aantal uren extra kregen.

Na de zomer startte een nieuwe sollicitatieprocedure. Meer variatie in ons team stond daarbij hoog op onze wensenlijst: een andere culturele achtergrond, jong, man (het team van De Vrijstaat bestaat uit alleen vrouwen) waren daarvan mogelijke concrete invullingen. Een andere vereiste was dat de persoon in staat zou zijn om de afdeling communicatie & acquisitie alleen vorm te geven en te runnen. We hebben veel verschillende mensen benaderd, uitgenodigd en gesproken en vonden twee geschikte kandidaten, allebei vrouw, hbo of universitaire opgeleid en met een westerse achtergrond, waarvan we er één hebben aangenomen. De urgentie om een vaste medewerker op de plek te hebben was te groot om de zoektocht nog langer

te laten duren, de situatie op de arbeidsmarkt zodanig dat we blij waren dat we überhaupt iemand gevonden hadden.

Medewerkers 2021

Daphne de Bruin – artistiek directeur

Charlotte van Eijdsen – educatie & cultuurcoach

Kim Debets – productie & beheer

Kim van der Zijde – vervanging Charlotte van Eijdsen en

Kim Debets

Lieke Hoitink – zakelijk directeur

Lotte Rosier – cultuurcoach & educatie

Nikla Katsburg – interim communicatie (18 aug – 18 dec)

Vicky Los - communicatie & acquisitie (vanaf 1 dec)

Ynama Wigman – communicatie & acquisitie (1 jan – 1 juli)

Het team van De Vrijstaat wordt ondersteund door een pool van freelancers die als workshopbegeleiders onze exposities, workshops en lessen in de klas en kinderfeestjes mogelijk maken en 13 stagiaires.

Partners

Voor alle programma's en activiteiten van De Vrijstaat geldt: ze kunnen niet tot stand komen zonder partners:

- partners die samen met ons educatieve leerlijnen uitzetten, zoals de scholen PO en VO, Creatief Vermogen Utrecht
- partners die ons in contact brengen met nieuwe doelgroepen en deelnemers zoals Dock, AZC, de bibliotheek, ZIMIHC, Cultuur19, Sport Utrecht, de BSO's en opnieuw: de scholen
- partners die met ons het programma maken: de kunstenaars en kunstvakstudenten, collega culturele instellingen
- partners die samen met ons van onze locatie gebruikmaken, zoals de Theaterschool Utrecht, HKU, Sharing Arts Society
- partners die ons ondersteunen in het vormgeven van ons beleid zoals de wijkcultuurhuizen, het netwerk van PACT, Creatief Vermogen Utrecht, SOLGU, de Vrijstaat JongerenRaad en het Vrijstaat KinderKabinet
- partners die onze programma's en activiteiten mee-financieren

Nieuw in 2021

- Het AZC Oog in AL, waarvan zowel een kindergroep als een vrouwengroep deelnam aan het community project TuinTapijt
- De meerjarige overeenkomst met het Niftarlake College om samen het kunstprogramma voor VMBO vorm te geven
- De Theaterschool Utrecht organiseert sinds september cursussen voor volwassenen op onze locatie
- De Interieur Academie gaf les op onze locatie en waarvan de studenten als eindexamenopdracht ontwerpen maakten voor verschillende functionele ruimtes in de boerderij
- Het LIRA Fonds gaf een bijdrage aan het schrijvershonorarium voor de nieuwe fabuleuze voorstelling
- Basisschool De Boomgaard en Academie Tien, nieuwe partnerscholen in het kader van Creatief Vermogen Utrecht
- Het Gerrit Rietveld College, het Globe College en het Trajectum College volgden Radio workshops
- Kunstenaar in Huis Jolanda Schouten maakte samen met De Vrijstaat de expositie Flower Bomb, community project TuinTapijt en gaf les op de Vrijstaat KunstAcademie
- De kunstenaars Josphine Beijer (Kunstvakantieweek), Semâ Bekirović (KunstAcademie en Expo), Jasper van den Boezem (KunstAcademie), Manne Heijman (KunstAcademie en Radioworkshops), Don Zweedijk en Stephan Siepermann (KunstAcademie)
- BSO Leeuwenstein
- SBO De Binnentuin
- De Stanley Brouwn expo van Reinier Vrancken en Rabin Huissen

Een volledige lijst met samenwerkingspartners is opgenomen achter in het verslag.

HET TEAM

CHARLOTTE

VICKY

LIEKE

DAPHNE

KIM

LOTTE

FINANCIËN

Cultuurnota 2021-2024

2021 is het eerste jaar in de nieuwe kunstenplanperiode. Voor De Vrijstaat was, in verband met de verbouwing van onze locatie en de toekomstige huurlasten, van tevoren al een extra subsidie van 40.000 euro per jaar gereserveerd. Daarnaast was er door ons extra budget aangevraagd voor uitbreiding van de personeelsformatie en uitbreiding van het programma. Dit extra budget is niet gehonoreerd.

Op personeelsgebied blijft dit problematisch, er is te veel werk voor de huidige formatie en groei in activiteiten is niet mogelijk waardoor er kansen blijven liggen. (zie ook de paragraaf Fair Practice).

Het extra budget voor programma betrof het uitbreiden van het jongerenprogramma en het organiseren van twee middelgrote events. Dat laatste was in 2021 uiteraard niet mogelijk; met het jongerenprogramma zijn we echter wel verder gegaan. Voor VrijSpel (16+), is een tweejarige subsidie toegekend door het Fonds voor Cultuurparticipatie. Het beoogde programma VrijSprak (12+) is aangepast naar een programma dat geheel gericht is op de wensen van de jongeren en is ondersteund met een bijdrage uit het jongerenbudget van het Wijkbureau Leidsche Rijn. Meer hierover in hoofdstuk 3. Programma.

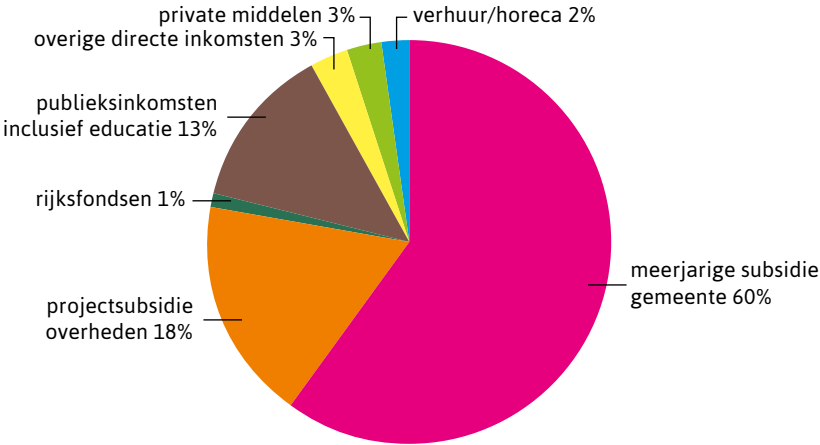
De 40.000 euro extra jaarsubsidie ter dekking van de toekomstige huurkosten, is in 2021 aangewend voor kosten die direct verband hielden met de verbouwing van onze locatie: verhuiskosten, inrichtingskosten van de tijdelijke werkruimtes en extra personele inzet.

Resultaat 2021

	2021	2020	2019	2018
lasten	488.300	419.000	419.400	387.700
baten	509.700	429.000	396.600	386.300
resultaat	21.400	10.000	-22.800	-1.400
eigen vermogen	87.700	66.300	56.300	79.100

Ook het tweede corona-jaar hebben we kunnen afsluiten met een positief resultaat. Het resultaat wordt deels toegevoegd aan de bestemmingsreserve voor kosten voor de inrichting van de verbouwde boerderij. Het is goed dat we dit jaar wat hebben kunnen sparen voor de komende jaren. Het exploiteren van de verbouwde boerderij zal een zekere opbouwfase kennen waarin alle kosten voor huur, extra personeel, schoonmaak en dergelijke waarschijnlijk nog niet meteen door verhuurinkomsten gedekt kunnen worden. We hebben onszelf tot eind 2024 de tijd gegeven de exploitatie te optimaliseren. Het eigen vermogen geeft ons broodnodige buffer om deze en andere risico's (energieprijs!) in ieder geval enigszins te kunnen opvangen.

Financieringsmix

De Vrijstaat heeft een gevarieerde mix van inkomsten, waarvan het aandeel 'inkomsten uit verhuur' de komende jaren zeker nog zal groeien. Het aandeel 'publieksinkomsten' laat zien dat de activiteiten op De Vrijstaat niet altijd gratis zijn. We proberen steeds een goede balans te vinden tussen toegankelijkheid van het programma en onze marktpositie en bieden in

principe geen activiteiten gratis aan waar men elders wel voor moet betalen. Via U-paskorting en bijdragen uit het Sport- en Cultuurfonds zijn onze programma's en activiteiten altijd toegankelijk voor gezinnen met een kleine beurs. Opdrachten zijn voor ons een belangrijkste inkomstenbron: we ontwikkelen en geven workshops op maat voor andere instellingen, waaronder veel scholen.

Fair Practice

Het beloningssysteem van De Vrijstaat is gebaseerd op het functiebouwwerk en de salarisschalen van de CAO Theater & Dans. De beloning van de freelancemedewerkers is hier ook aan gekoppeld. Voor zzp'ers hanteren we als uitgangspunt brutoloon + 50%. De beloning van de workshopbegeleiders is nog work in progress. De afgelopen 2 jaar zijn de uurtarieven stapsgewijs omhooggegaan; verder willen we van één naar tenminste twee verschillende uurtarieven: een voor starters en een voor begeleiders met meer ervaring. In 2025 moet de beloning aansluiten op de CAO.

We hechten veel waarde aan opleiding van jonge cultuurprofessionals, die binnen De Vrijstaat regelmatig doorstromen van stagiair naar freelancemedewerker en incidenteel naar een plek in het vaste team. We bieden iedereen die bij of voor ons werkt waar mogelijk scholing- en ontwikkelingsmogelijkheden. Er is ruime aandacht voor het welbevinden van iedereen die bij ons werkt; we zijn alert op overbelasting van onze medewerkers, maar zijn ons er ook van bewust dat we piekbelasting niet altijd kunnen voorkomen. Overwerk dat niet gecompenseerd kan worden, wordt zoveel mogelijk vergoed. Beter zou het echter zijn als de basisaanstelling van onze medewerkers, die allemaal een aanstelling hebben tussen 0,5 en 0,7 fte, zou kunnen worden uitgebreid. Dit zou het werkplezier en de rust in de organisatie ten goede komen. Tot nu toe hebben we daar nog niet structureel budget voor gevonden en werken we met tijdelijke uitbreidingen van uren als zich tijdelijk een concrete uitbreiding van taken voordoet.

Projectfinanciering en personeelsformatie

Omdat nieuwe projecten vaak gestart worden vanuit incidenteel geld (projectsubsidie en bijdragen fondsen) ligt het voor de hand hiervoor freelancers in te huren. Bij langdurige projecten kiezen wij er echter liever voor mensen in dienst te nemen: het is belangrijk dat medewerkers deel uitmaken van ons team, zich onderdeel voelen van de organisatie en de visie van De Vrijstaat mede-ontwikkelen en uitdragen.

Bij projecten die gekoppeld zijn aan regelingen als de Combinatiefunctionaris of Cultuureducatie met kwaliteit, ontkomen we er op een gegeven moment niet aan een dienstverband voor onbetaalde tijd te sluiten. Een goed functionerende medewerker laten gaan na het maximumaantal tijdelijke dienstverbanden is niet alleen onethisch, maar is ook weggooien van kennis en ervaring.

Wij vinden het echter wel bezwaarlijk een vast dienstverband te financieren met "tijdelijk geld" (wat projectsubsidies per definitie zijn).

O

P

S

'Prachtige interactieve expositie waarbij alle zintuigen worden aangesproken.'
(Salome, Creatief Vermogen Utrecht)

COMMUNICATIE & PUBLIEKSBEREIK

On hold

Voor de afdeling communicatie was 2021 een ongewoon jaar. Door de coronabeperkingen stond de aankondiging van twee belangrijke programma's, de expositie en de voorstelling, heel lang on hold. Telkens moesten we weer de afweging maken: toch vast een campagne starten of wachten tot de volgende persconferentie? Natuurlijk wil je geen advertentiekosten maken voor een activiteit die (nog) niet door kan gaan, maar wat als we misschien toch op korte termijn open mochten? Het bericht dat de theatervoorstelling toch kon plaatsvinden, kwam zo kort voor de première dat er nauwelijks nog kans was hiervoor publiciteit te maken. Maar met maximaal 50 bezoekers in de zaal bleek dat niet heel erg: alle voorstellingen waren in no time uitverkocht. Ook de expositie bleef lang gesloten. Pas halverwege juni konden we weer bezoek ontvangen. Heel jammer van de winter- en voorjaarsmaanden die meer bezoekers trekken dan de zomermaanden.

Vacant

Daarbij kwam, juist toen alles weer open mocht, dat onze communicatiemedewerker overstapte naar een andere werkgever en de communicatie van De Vrijstaat een tijdje noodgedwongen op halve kracht heeft moeten draaien. Daardoor konden we alleen de meest urgente communicatiewerkzaamheden aanpakken: de social media actueel houden en de website met bijbehorende webwinkel, waar bezoekers zich kunnen opgeven voor workshopseries en expobezoeken, op orde houden. Zodoende zijn we dit jaar nog niet in staat geweest één van onze speerpunten voor de komende jaren aan te pakken: het opzetten uitvoeren van een communicatieplan expliciet gericht op de leeftijdsgroep van 12 jaar en ouder. Doordat het lang duurde voor we een nieuwe medewerker vonden en onze afdeling communicatie maar 1 medewerker telt, heeft er ook geen "warme overdracht" kunnen plaatsvinden. Gelukkig is het ons ondanks de lastige markt wel gelukt een fijne en deskundige nieuwe medewerker aan te trekken, die zich vol energie op de nieuwe uitdagingen stort.

Nieuwe doelgroepen

Onze lijn om in samenwerking met diverse partners nieuwe doelgroepen aan te trekken, konden we dit jaar gelukkig wel goed voortzetten. In samenwerking met ZIMIHC en Sport Utrecht zijn weer verschillende workshopreeksen opgezet met de combinatie cultuur & sport, die deelnemers trekken die De Vrijstaat niet zo snel uit zichzelf zouden vinden. Het community artproject Tuin-Tapijt, dat onderdeel was van de expositie Flower Bomb, zorgde voor intensieve kennismaking met het AZC Oog in Al, waar zowel een kindergroep, als een (grote) vrouwengroep deelnam aan het project. Deze samenwerking zetten we voort in 2022, waarin we ook voor de jongeren van het AZC een programma gaan maken.

Cultuurcoach & inclusiviteit

Onmisbaar in het bereiken van nieuwe doelgroepen is de cultuurcoach (of combinatiefunctionaris), die de wijk in gaat, nieuwe contacten legt en onderhoudt en programma op maat ontwikkelt. Bij De Vrijstaat is deze functie verdeeld over 2 personen, die allebei ook educatief medewerker zijn: Charlotte van Eijssen richt zich op het primair onderwijs, en heeft als specialisatie beeldende kunst. Lotte Rosier is gespecialiseerd in theater en circus, en richt zich op de BSO's en de doelgroep 12+, in samenwerking met het voortgezet onderwijs en verschillende wijkpartners. De Vakantie-express, de Kunst- en TheaterCarroussels en de Radioworkshops voor VO zijn voorbeelden van programma's die door de cultuurcoaches zijn opgezet.

De cultuurcoaches zijn voor De Vrijstaat van groot belang bij het ontwikkelen en uitvoeren van beleid op het gebied van toegankelijkheid en inclusie. We hadden graag gezien dat onze aanvraag van 1,2 fte was gehonoreerd; helaas is er wegens beperkt budget maar subsidie toegekend voor 0,8 fte (25.000 euro). Dat is jammer, aangezien er meer werk ligt dan we op dit moment aankunnen; we zouden bijvoorbeeld graag investeren in meer samenwerking met het speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs. Ons staddeel groeit nog steeds als kool, er is ontzettend veel te doen; het is jammer dat de middelen voor cultuurcoaches hiermee geen gelijke tred houden.

O

P

S

Online

Hoewel we het liefst “live” met onze deelnemers werken (tijdens corona zaten kinderen en jongeren immers al genoeg voor een scherm) hebben we in 2021 ook een aantal succesvolle online programma’s gemaakt. Schoolklassen hebben meegedaan aan een online rondleiding door de expositie. Jongeren hebben kookvlogs voor jongeren gemaakt: Over de Kook! In het kader van CZ@Home, het onlineprogramma van Culturele zondagen, stonden in het voorjaar verschillende wijken centraal, waaronder Leidsche Rijn. CZ heeft aansluiting gezocht bij de wijkcultuurhuizen, en twee specials gefilmd over De Vrijstaat: een item over het kookprogramma KookKeet, dat net aan een buiten-kook-editie bezig was, en een achter-de-schermen-reportage van de familievoorstelling De KookKeet van Kato, die net in die tijd in première ging in Podium Hoge Woerd. De aflevering werd door meer dan 7000 mensen bekeken.

Website	2020	2021	Stijging
Totaal aantal sessies	32.507	33.521	+ 3,2%
Nieuwe bezoekers	24.593	25.453	+ 3,7%
Facebook			
Bereik	30.035	40.882	+72,1%*
Instagram			
Bereik	5.474	12.132	+ 211,1%

Bezoeken	2021	2020	2019	2018
Theatervoorstelling	244	293	473	330
Schoolvoorstellingen	235	0	381	279
Exposities (incl bezoek schoolklassen)	1587	930	2017	2111
Festival:		1830	1200	996
CZ@home (online)	7094			
Sint Maarten	7000			
Vrijspraak Minifestival	75			
KunstAcademie (incl bezoekers presentaties)	940	946	1361	1122
TheaterAcademie	675	645	596	104
Kunsvakantieweek	359	176	371	384
Kunst-, Theater- en KookKeet		425	409	328175
VrijSprak (12+)	349	0	0	0
VrijSpel (16+)	57	170	115	0
VakantieExpress &Tuin Tapijt	537	0	0	0
Kunst- en Theater Carroussel (BSO)	891	1253	264	0
Workshops/lessen op scholen		1460	1620	1087
Primair onderwijs	1.214			
Voortgezet Onderwijs	197			
Workshops op evenementen	0	226	643	1303
Overige activiteiten	637	474	1099	943
Verhuur	472	319	919	936
Medegebruik jongeren	438	271	1153	
Totaal	23426	9402	12702	9969

Toelichting

Voorstelling: maximale zaalbezetting was 50 bezoekers; gelukkig konden de scholen wel op bezoek komen dit jaar.

Expositie: dit jaar voor het eerst 1 expositie per jaar, die het hele jaar bleef staan (feb t/m nov). Open vanaf 19 juni, waardoor het aantal reguliere bezoekers achterbleef, maar in de herfst druk bezocht door al onze partnerscholen.

CZ@home: zie hierboven.

Sint Maarten: geen Sint Maarten Parade door de binnenstad dit jaar, maar een Ronde in en om het Berlijnplein. In twee dagen kwamen 7000 mensen langs onze locatie en ontmoetten ze onze Sint Maarten Clowns die verschillende performances maakten voor en met het publiek.

Kunsvakantieweek: vanwege de beperkte ruimte (i.v.m. de verbouwing) werkten we met wat kleinere deelnemersgroepen. De eindpresentatie voor bezoekers vond plaats in verschillende rondes.

Vrijspel (16+): door de lockdown kwam dit programma (een voortzetting van Kunstenaar in Huis Jong) pas in juni op gang. Er is geen presentatie geweest in 2021.

BSO-programma: kwam vanwege corona ook laat op gang maar heeft daarna goed gedraaid.

Overige activiteiten/verhuur/medegebruik: zowel vanwege corona als vanwege ruimtegebrek wegens de ophanden zijnde verbouwing is er in 2021 niet actief ingezet op verhuur/medegebruik en activiteiten als verjaardagsfeestjes.

PROGRAMMA

EEN JAAR VOL HOOGTEPUNTEN!

D

Bakken, koken, lekker, proeven, leren,
samenwerken, fantastisch! (Arend 11 jaar)

P

S

JAN

Expo Flower Bomb

FEB

Vrijstaat
KunstAcademie

MRT

Creatief Vermogen
Utrecht en andere
Kunsteducatie

APR

Vrijstaat
TheaterAcademie

MEI

De KunstCarrousel &
TheaterCarrousel

JUN

De kattenkeet van
Kato

JUL

Community project
TuinTapijt

AUG

Kunstvakantieweek
Flower Power

SEP

VrijSprak en
VrijSpel

OKT

Kunstkeet, Theater-
keet en Kookkeet

NOV

Sint Maarten Parade
en Vakantie-express

DEC

Radio Vrijstaat en
VO-trajecten

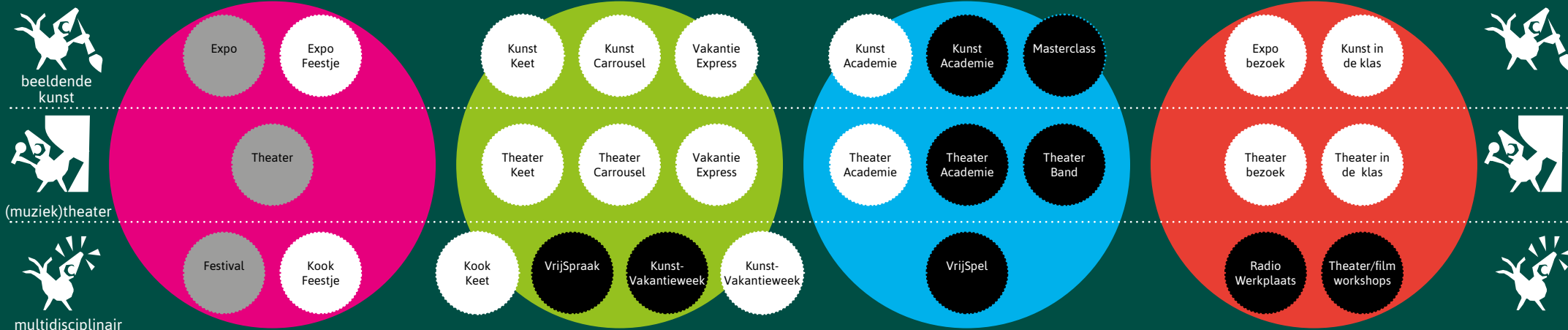
PROGRAMMA

KUNSTBEZOEK

KUNSTORIËNTATIE

TALENTONTWIKKELING

KUNSTEDUCATIE

De dagboekfragmenten bij de programmaonderdelen zijn geschreven door de artistiek directeur van De Vrijstaat, Daphne de Bruin

JANUARI

Expo Flower Bomb

Jaarlijks ontwikkelt De Vrijstaat een interactieve expo met atelier. In Het Gebouw, de tentoonstellingsruimte van De Vrijstaat, richten wij samen met een kunstenaar een langlopende tentoonstelling in rond een thema. Deze expo's zijn afwisselend gericht op beeldende kunst of digitale media. In de weekenden en vakanties is de expo open voor bezoekers en door de week voor scholen en andere groepen. Bij iedere expo wordt een uitgebreid educatief traject aangeboden.

De combinatie van het museale en het zelf werken (met, en geïnspireerd door de kunstenaar) is uitdagend en leuk. Door de interactie tussen bezoekers en kunstwerken word je als bezoeker uitgedaagd om je te verhouden tot het werk om je heen.

De kunstenaar van de expo verbindt zich een jaar lang als een 'artist in residence' aan De Vrijstaat en kan op verschillende manieren aan het Vrijstaat programma worden verbonden. Ook kan de kunstenaar deze periode en de expo gebruiken voor onderzoek en verdieping van het eigen werk.

Dagboek: 25 januari 2021

'Dat ons jaarthema de Kracht van de Natuur inderdaad heel krachtig is ervaren we direct aan den lijve. We zitten opnieuw midden in een lockdown en het is nog niet duidelijk wanneer we weer in beweging mogen komen. Gelukkig hebben we de opening van onze expo Flower Bomb in februari gepland, dan mogen de musea vast weer open. Wij kunnen in ieder geval in alle rust opbouwen en het educatieprogramma goed ontwikkelen. Het is voor het eerst dat we één expo ontwikkelen, die het hele jaar blijft staan. Dat creëert een bepaalde rust: scholen hoeven niet allemaal binnen een periode van twee maanden geboekt te worden.'

Ik denk dat Jolanda Schouten met haar immense aquarellen helemaal de juiste persoon is om deze expo vorm te geven. Ik heb net met haar vergaderd en ze zit zo vol enthousiasme en ideeën. Ik vind het fijn dat ze andere netwerken meebrengt waar wij wat aan hebben. Als docent op Fine Arts kan zij veel nieuwe studenten met ons kennis laten maken en als actief lid van Art Utrecht kan zij een schakel vormen naar veel Utrechtse kunstenaars. Omdat ik haar goed ken uit het CVU-netwerk, waarin wij al jaren samenwerken in de Ontwikkelgroep, kunnen we snel schakelen. Voor haar is het heel leuk om nu eens als kunstenaar te ervaren hoe zo'n Creatief Partnerschap in de praktijk werkt.

Het werk van Jolanda past prachtig in ons Gebouw van Stanley Brouwn. Omdat zij een groot fan van hem is gebruiken we Het Gebouw ook echt als inspiratiebron voor de expo. Het staat namelijk exact op de windroos. Ieder van de vier punten wijst precies in een van de windrichtingen. We zijn bezig om vier tuinen in te richten in Het Gebouw. Iedere tuin heeft zijn eigen seizoen en zijn eigen kleur. Hier kunnen we goed gebruik van maken omdat de expo meerdere seizoenen blijft staan. We kunnen ieder seizoen een nieuwe impuls aan de expo geven. We hebben net de indeling gemaakt, dat vind ik altijd de leukste fase. Je kunt dan nog volop fantaseren en bedenken. Ik ben echt heel enthousiast over de plannen. In de Tuin Oost (herfst/rood) maken we een werkplaats natuurfotografie en een theetuin waar je je eigen thee kunt samenstellen; in Tuin West (lente/groen) maken we een tuinatelier waar je Flower Bombs kunt maken en klei-bloembollen. Boven in Tuin Zuid (zomer/geel) maken we een stiltetuin waar je planten en bloemen kunt tekenen met aquarelpotloden en doen we een geleide fantasie; in Tuin Noord (winter/blauw) kan er gewerkt worden aan een groot gezamenlijk tuintapijt. Natuurlijk hangen overal de enorme bloemen- en plantenschilderijen van Jolanda die als inspiratie dienen voor de activiteiten. Rond dat tuintapijt gaan we een aantal community projecten ontwikkelen. Nu maar snel die expo inrichten en hopen dat we gewoon in februari kunnen openen!'

D

P

S

Beperkingen en kansen

Natuurlijk duurde het veel langer voordat de expo open kon. Pas in juni konden we de deuren openzetten voor het reguliere bezoek en konden de schooltrajecten weer van start gaan. Natuurlijk hebben we in de tussenliggende periode allerlei alternatieven uitgeprobeerd om toch gebruik te kunnen maken van onze expo. Zo hebben we een online expobezoek gemaakt waarmee de kinderen in de klas via het digi-bord een rondleiding langs het werk van Jolanda kregen. Met lespakketten die in de klas werden bezorgd konden de kinderen aan de slag met het maken van Flower Bombs die in de directe omgeving van de school werden uitgestrooid en zo zorgden voor vergroening van de wijk. Ook werden er één op één expobezoeken georganiseerd waarin Jolanda een speciale gast ontving die zij rondleidde in de expo. Op die manier hebben wij een aantal mensen kunnen ontvangen die een belangrijke impuls konden betekenen voor de impact van deze expo. Ook hebben wij in het kader van onderwijs diverse studentengroepen ontvangen die de expo konden gebruiken in hun leertraject. Pabo-studenten, studenten van de master Kunsteducatie, studenten van de opleiding docent Beeldend of partners uit het netwerk Creatief Vermogen Utrecht; alle mogelijkheden om op andere en nieuwe manieren de expo te gebruiken werden onderzocht en ingezet. Daarmee veroorzaakte de lockdown niet alleen beperkingen maar bood het ook kansen die we samen met Jolanda hebben aangegrepen.

Prestatiegegevens:

1587 bezoeken waarvan 961 schoolbezoeken leerlingen PO

Corona

Gesloten in de maanden feb t/m half juni
111 bezoeken online (via school)

FEBRUARI

Vrijstaat KunstAcademie

De Vrijstaat KunstAcademie is voor kinderen en jongeren (9-16 jaar) die het leuk vinden om hun creatieve skills te ontwikkelen. Volgens het aloude principe van de meester-gezel-leerling biedt De Vrijstaat KunstAcademie een werkplaats waar je direct het ambacht kunt leren van de meester. Door dicht op de huid van de kunstenaar te zitten en direct zelf aan de slag te gaan met de geboden materialen en technieken, biedt De Vrijstaat een praktijkgerichte leeromgeving.

De Vrijstaat richt zich op talentontwikkeling. Je kunt de academie meerdere jaren volgen. Hoe langer je op de academie zit, hoe meer ervaring je opdoet met verschillende kunst disciplines en hoe meer je te weten komt over je eigen identiteit als kunstenaar. Op De Vrijstaat KunstAcademie is naast de kunstenaar een vaste docent aanwezig die een deel van de lessen geeft en die de ontwikkeling van de deelnemers door de jaren heen begeleidt. Een jaartraject bestaat uit drie blokken: Beeldende Kunst, Digitale Media, Kunst in de Openbare Ruimte.

Dagboek: 20 februari 2021

'Niet leuk, maar we kunnen nog steeds niet live van start met onze lessen. Ik gun het de kinderen zo om in deze stressvolle tijd gewoon even los te mogen gaan met kunst. Leven op de vierkante meter en zo weinig contact met je vrienden is niet iets om vrolijk van te worden. Als dan ook de kunstlessen nog online gaan, voelt het zo schools en zo on-Vrijstaat. Maar ik wil niet te veel stilstaan bij wat niet kan, maar blijven focussen op wat wél kan.'

Leuk dat we dit blok van de KunstAcademie gaan doen met Semâ Bekirovi, die met haar werk deel uitmaakt van de expo Flower Bomb. Zo ontstaat er een echte connectie tussen de expo en de leerlingen van de KunstAcademie. Het vorige blok hebben ze met Jolanda Schouten, onze kunstenaar in huis voor

dit jaar, gewerkt aan aquarellen die nu onderdeel zijn van de expo. De leerlingen voelen zich echte kunstenaars en helemaal betrokken.

Het jaarthema - De Kracht van de Natuur - biedt ook in dit blok veel handvatten om aan de slag te gaan en fotografie is een techniek waar je eindeloos mee kunt variëren. Je kunt steeds letterlijk en figuurlijk een ander perspectief kiezen. We laten de foto's die de kinderen maken op bouwdoeken printen die we op de bouwhekken rond Het Gebouw ophangen. Zo maken we een outdoor exhibition van het werk en betrekken we de omgeving van Het Gebouw meer bij de expo.

Vandaag hebben we de leerlingen online opdrachten gegeven waarbij ze met hun camera naar buiten gaan en kunnen experimenteren met wat ze van Semâ hebben geleerd. De combinatie van online les en opdrachten buiten maakt dan in ieder geval nog een beetje goed.'

Groene energie & bouwen

Het tweede blok van de KunstAcademie (kunst in de openbare ruimte) werd gegeven door kunstenaars Jasper van de Boezen en Manne Heijnen die aan het thema Groene Energie invulling gaven. Er werden kunstwerken ontworpen en gemaakt die aangedreven werden door energie die je rechtstreeks uit de natuur kunt winnen. Zwaartekracht, windenergie en waterenergie leverden inspiratie voor vernuftige kunstwerken die we in het Plantsoen van Boedapest hebben tentoongesteld. Het publiek werd in kleine groepen rondgeleid door deze beeldentuin. Het derde blok van de KunstAcademie werd ingevuld door Don Zweedijk en Stephan Sieperman, meubelmakers en houtbewerkers. In dit blok combineerden we het thema De Kracht van de Natuur alvast met het thema van 2022: Architectuur en Wonen. Er werd een enorm poppenhuis gebouwd waarin de leerlingen diverse ruimtes konden inrichten met hun zelf ontworpen en gemaakte meubels. De eindpresentatie vond plaats

D

P

S

in de boerderij waar de ouders, vrienden en familie in verband met de coronamaatregelen het resultaat in twee shifts konden bezoeken. Ouders konden samen met hun kinderen een workshop doen en bewoners voor het poppenhuis maken met eigen kledingontwerpen.

Kinderen van onze KookKeet zorgden bij deze geslaagde presentatie voor de hapjes en de drankjes en sloten hun kookcursus af met een echt cateringmoment.

Prestatiegegevens

30 lessen

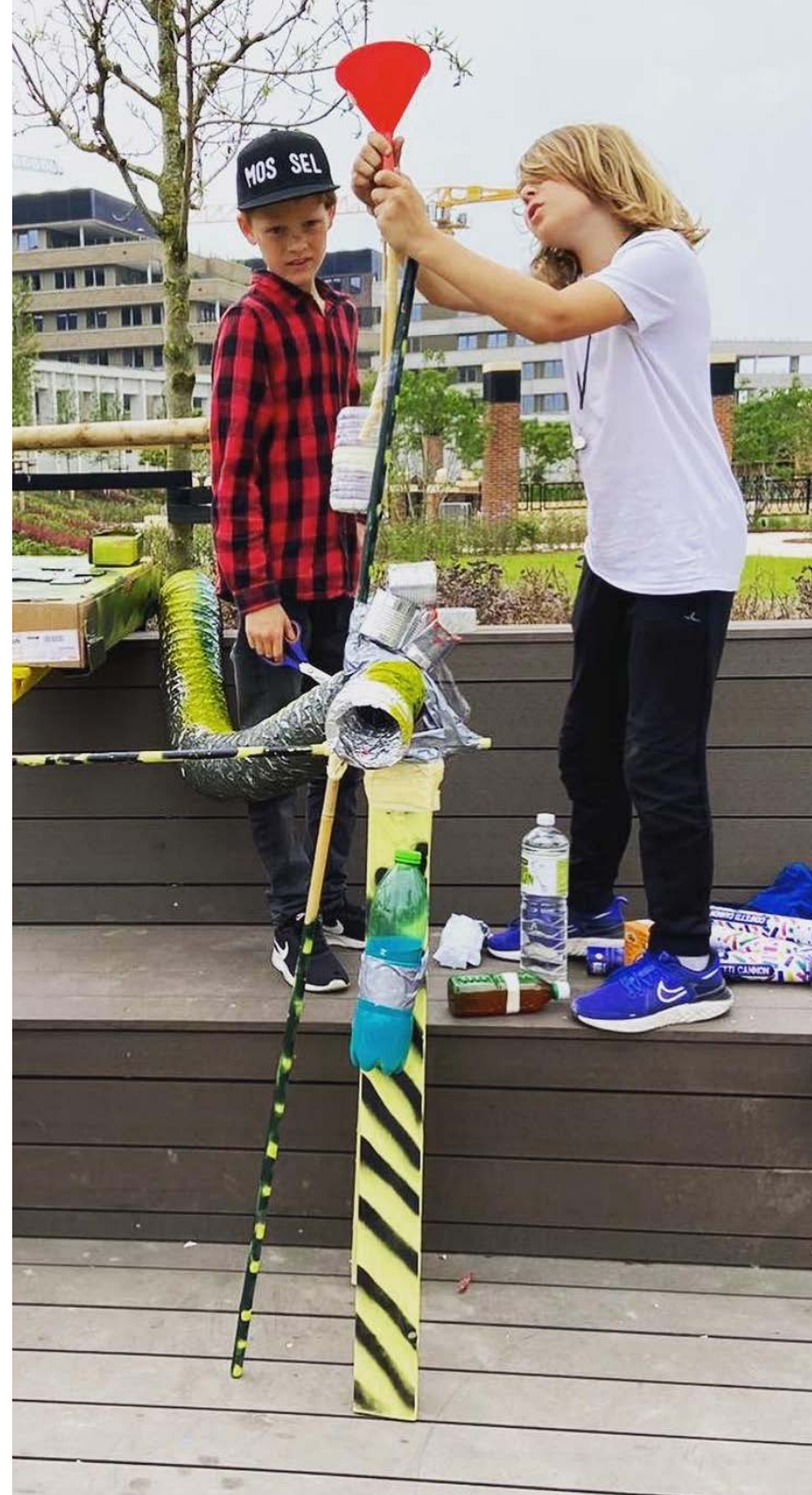
25 deelnemers + 5 deelnemers MasterClass (20 lessen)

2 eindpresentaties

Corona

3 lessen online

1 presentatie niet gehouden

MAART

Creatief Vermogen Utrecht en andere kunsteducatie

Sinds de start van het netwerk Creatief Vermogen Utrecht in 2013 zijn wij een actieve partner en werken we binnen dit netwerk met een groot aantal scholen samen.

De intensieve samenwerking met de scholen is inspirerend en leerzaam voor beide partijen waarbij we één gemeenschappelijk doel voor ogen hebben: kinderen hun creativiteit als bron leren gebruiken en ontwikkelen om vorm te geven aan hun eigen leven, de wereld om hen heen en de toekomst. De partners vormen een lerend netwerk waarbij kennisdeling en deskundigheidsbevordering centraal staan. Door samen te werken aan een open leerlijn creatief vermogen groeit de creativiteit van leerlingen en leerkrachten in de stad Utrecht. Met trots levert De Vrijstaat een bijdrage op het gebied van beeldende kunst, digitale media en theater.

De Vrijstaat werkt met haar partnerscholen aan een open leerlijn creatief vermogen en de bijbehorende methodiek 'de stralen van de diamant'. Samen met de icc'er wordt een educatietraject vormgegeven passend bij de thema's van de school. De leerlingen van groep 3 t/m 8 bezoeken jaarlijks het programma van De Vrijstaat. Zij komen kunst maken, ervaren en beleven bij onze interactieve exposities (beeldende kunst/digitale media) en bezoeken in de bovenbouw de fabuleuze theatervoorstellingen van De Vrijstaat. De open leerlijn creatief vermogen is opgebouwd in drie fasen: kennismaken, verbreden en verdiepen. Dit houdt in dat je in groep 3/4 de expo komt bezoeken om kennis te maken met het werk van een kunstenaar. In groep 5/6 wordt het bezoek aan de expo verbreed met een les in de klas van de kunstenaar. En voor extra verdieping sluit groep 7/8 de les(en) van de kunstenaar af met een presentatie voor de ouders/schoolgenootjes. Het educatietraject theater (voor groep 6/7/8) bestaat uit een voorbereidende workshop in de klas en een bezoek aan de theatervoorstelling. In het programma van De Vrijstaat zitten de 9 stralen van de diamant verweven. Op deze manier wordt er gewerkt aan het vergroten van het creatief vermogen van de leerlingen.

De Vrijstaat geeft workshops voor leerkrachten en/of het gehele docententeam om het creatief vermogen te ontwikkelen en te vergroten. Daarbij spelen wij in op de vragen die leven op school en bij het team. De Vrijstaat zal in de volgende periode niet één maar twee docentenworkshops aanbieden. Een op het gebied van beeldende kunst/digitale media en een passend bij theater/musical. Op deze manier krijgen leerkrachten skills aangereikt om het creatief vermogen duurzaam te verankeren binnen de school.

Dagboek: 24 maart 2021

'Vandaag hebben we voor het eerst een online bezoek aan de expo gedaan. Het is natuurlijk heel vervelend om alle geplande bezoeken en lessen met onze partnerscholen te moeten cancelen in verband met de coronamaatregelen. Dus we proberen zo veel mogelijk door te laten gaan op een alternatieve manier. We waren heel benieuwd hoe een liverondleiding door de expo zou werken in de klas en de enige manier om hierachter te komen is door het te doen.

Eigenlijk was het heel simpel. Met twee telefoons hebben we ruim een uur lang een klas meegenomen door de expo. Kunstenaar Jolanda Schouten filmde met haar camera de expo en educatief medewerker Charlotte van Eijdsen filmde Jolanda die vertelde over haar werkwijze en haar werk. Op deze manier konden we zonder technisch gedoe op een makkelijke manier live-streamen. En de klas vond het superleuk! Ook de leerkracht was verbaasd dat de kinderen zo lang zo geboeid waren door deze interactieve rondleiding. De kinderen stelden veel vragen en hadden echt het gevoel dat ze een soort uitje hadden. We hadden een krat met materialen naar de school gebracht waardoor er ook gewoon in de klas gewerkt kon worden. Deze combinatie van online en offline geeft het online werken een extra waarde.

Voor Jolanda was het fijn dat ze op deze manier toch als kunstenaar in de klas "aanwezig" kan zijn. Het is voor haar al zo'n teleurstelling dat haar expo nog steeds niet echt open is en dat

D

P

S

de educatietrajecten niet volgens de planning kunnen lopen. Jolanda maakt vanuit haar baan op de HKU al jaren onderdeel uit van het kennisteam Creatief Vermogen Utrecht. Het is heel bijzonder dat zij nu een keer als kunstenaar zelf in zo'n partnerschapstraject aan de uitvoeringskant zit. Gelukkig staat haar expo het hele jaar en gaan we ervan uit dat het in het na-jaar toch echt wel voorbij is met die maatregelen. Dan is er nog voldoende tijd om met een aantal partnerscholen het volledige traject uit te voeren.

Voor nu zijn we blij met de resultaten van vandaag en kunnen we op deze manier nog een aantal klassen een bijzondere ontmoeting met de kunstenaar en haar werk geven.'

Partnerschappen

De Vrijstaat startte dit (school)jaar met 5 partnerschappen. Naast de drie al bestaande partnerschappen met De Achtbaan, De Klimroos en De Sint Maartenschool begonnen we ook met twee nieuwe partners: De Boomgaard en Academie 10. De laatste had onze interesse omdat deze school 10-14 klassen heeft en dus de overgang van PO naar VO op een nieuwe manier wordt gemaakt. Ook wilden we met deze school onderzoeken hoe we vorm konden geven aan de relatie tussen binnenschoolse en buitenschoolse kunsteducatie.

Covid-19 maakte de opstart met de twee nieuwe scholen niet makkelijk. Er was natuurlijk gedurende de lockdowns weinig mogelijk. Bovendien hadden de scholen al meer dan genoeg aan hun hoofd bij het vormgeven van hun reguliere onderwijs. Om dan ook nog aandacht te besteden aan een nieuwe samenwerking is natuurlijk veel gevraagd. Voor Academie 10 geldt bovendien dat zij nog in de opbouwfase zitten; er is intern nog veel in beweging. Daarbij kwam dat de docent die onze contactpersoon was met zwangerschapsverlof ging en we daarmee het contact met de school kwijt bleken te raken. Op wat incidentele activiteiten na hebben we met hen geen programma kunnen realiseren en hebben we in juli gezamenlijk besloten om het partnerschap niet verder voort te zetten.

Gelukkig ging het nieuwe partnerschap met de Boomgaard beter van start. Omdat deze school al eerder een partnerschap binnen CVU heeft gehad, kenden zij de werkwijze en konden we, na een moeizame start door de coronamaatregelen, toch naar tevredenheid invulling geven aan de samenwerking. Met de andere drie scholen hebben we in de loop van de jaren zo'n hechte band ontwikkeld dat we snel met elkaar kunnen schakelen en steeds tot creatieve oplossingen konden komen om tot invulling van de lessen te komen.

Ontwikkelgroep

Artistiek directeur Daphne de Bruin heeft als lid van de ontwikkelgroep CVU en de werkgroep PABO mede vormgegeven aan een structurele samenwerking tussen de HU en CVU om te zorgen dat dat de leerlijn Creatief Vermogen opgenomen wordt in het curriculum van de PABO. De tools die De Vrijstaat heeft ontwikkeld in samenwerking met CVU - de Scheurkalender voor dagelijkse Creatieve Shotjes in de klas en de KunstExplosie (gereedschapskist voor creatieve lessen in de klas) - zijn dit jaar aan de meeste partners (scholen en culturele organisaties) uitgedeeld en daarmee hebben wij een mooie bijdrage kunnen leveren aan de verankering van creatief vermogen in het curriculum van het PO.

Prestatiegegevens

5 partnerscholen PO
1214 leerlingen volgen kunstles in de klas
293 leerlingen volgden theaterles in de klas
5 trainingen aan docenten en studenten

Corona

16 lessen gecancelled (deels later ingehaald)
8 lessen op school in de buitenlucht

APRIL

Vrijstaat TheaterAcademie

Kinderen en jongeren van 9-16 jaar die graag theater maken kunnen zich inschrijven voor een jaarprogramma waarin ze werken aan het ontwikkelen van zichzelf als acteur onder leiding van een speldocent en ervaren theatermakers. Het programma omvat basistechnieken en elementaire toneeltraining, personage- en scène ontwikkeling, scène repetities en voorstellingen. Deze lessen en repetities worden verzorgd door de professionals van de cast van de Vrijstaatvoorstelling. Vanaf mei komt de hele theaterfamilie samen om de voorstelling tot een geheel te maken. Leerlingen repeteren dan een aantal keer met de hele cast en gaan het theater in om de voorstelling te monteren en te spelen.

De Vrijstaat produceert jaarlijks een muzikale familievoorstelling op basis van nieuw geschreven theaterteksten. De artistieke kern van de Vrijstaatvoorstellingen wordt gevormd door theatermaker Daphne de Bruin, in nauwe samenwerking met schrijver/regisseur Paul Feld. In de loop van de jaren is in de theaterprojecten een unieke werkwijze ontwikkeld. De intergenerationele cast is samengesteld uit professionele theatermakers, kinderen en jongeren en studenten uit het kunstvakonderwijs.

Het samenwerken met ervaren theatermakers, het gezamenlijk werken en het repeteren aan een professionele voorstelling geeft de jonge acteurs en muzikanten een unieke kans om het theatervak in de praktijk te leren en te ervaren. Door gezamenlijk op de vloer te staan ontstaat er kleine hechte community waarvan artistieke kwaliteit, respect en gezamenlijke verantwoordelijkheid pijlers zijn.

Dagboek: 2 april 2021

'Wat een opluchting dat we weer gewoon aan het werk mogen. Theaterlessen online zijn gewoon geen theaterlessen! Natuurlijk konden we best wat dingen doen: script lezen, karakters van de personages ontwikkelen, kostuums ontwerpen... Maar het echte werk kan alleen als je samen bent op de vloer. Dat het in maart lekker weer was, kwam natuurlijk goed uit: we konden de lessen buiten geven. Voor sport voelt dat logischer dan voor theater, maar het gaf ons in ieder geval de gelegenheid om weer live aan de scènes te kunnen werken. We hebben onze locatie weer goed kunnen benutten om met de 'poezen en de katten' de scènes voor De Kattenkeet van Kato te ontwikkelen in een urban omgeving. Ik hoop dat we nu voorgoed van het coronamonster bevrijd zijn.

Vandaag mochten we weer binnen repeteren met de kinderen en hebben we aan de keukenscène gewerkt. Ik ben natuurlijk helemaal happy met deze setting. Als Kato mag ik mijn liefde voor koken en theater combineren. In het decor van een streetfoodrestaurant voel ik me dan ook helemaal thuis tussen de potten en de pannen. We hebben aan de Myam Myam Song gewerkt. Jimmie, die in dit project zijn stage voor het conservatorium vervult, studeerde met de kinderen het lied in. Ze moesten allerlei ritmes slaan op pannen met bestek en afwasborstels en ondertussen de ingrediënten snijden voor de soep. Naast het muzikale aspect van het zingen en ritmes slaan, vraagt deze scène ook een hele logistieke choreografie. Iedereen moet precies weten welke rekwisieten en ingrediënten je waar moet pakken, en dan zorgen dat je steeds op tijd op de juiste plek terecht komt. Haha, dat leverde wel wat chaos op in de eerste instantie maar uiteindelijk liep de scène behoorlijk gesmeerd en kreeg je echt het gevoel dat je in een goed geoutilleerde keuken staat waar twaalf katten aan het koken zijn. Heerlijk! Maar het nummer blijft nog steeds doordreunen in mijn hoofd. 'Luister de messen, de messen die hakken, hakken de groente, geel groen en rood, luister de lepels, als klokken en klepels, de deksels zijn heet, en de pannen zijn groot'.

D

P

S

Community

Ondanks de coronaperikelen hebben we met de TheaterAcademie goed door kunnen draaien. Het bleef natuurlijk improviseren en je steeds aanpassen aan de veranderende situaties, maar daar zijn we inmiddels behoorlijk goed in geworden. De TheaterAcademie kent een strak programma en alle tijd is nodig om alle scènes te maken in het tweede blok en te repeteren met de acteurs en muzikanten in het derde blok.

De kinderen en jongeren die dit jaar meedoen hebben vorig jaar al meegedaan en de meesten zelfs ook het jaar daarvoor. Ze kennen de werkwijze en kunnen zich een goed beeld vormen van het maakproces en de uiteindelijke situatie. Dat is heel prettig omdat je heel effectief met hen kunt werken, en zij zich veilig en vertrouwd voelen waardoor ze flexibel zijn. Het is een hele hechte community die zich wekelijks weer verheugt op de repetities.

Doorgroeien en nieuwe aanwas

Door deze betrokkenheid komen er nauwelijks plekken vrij en is het lastig om nieuwe leerlingen te laten instromen op de TheaterAcademie. Dat is een nadeel van een productiegroep die aan de voorstelling meedoet: je kunt niet oneindig doorgroeien. Hoe meer jonge acteurs er meedoen aan de voorstelling, hoe groter het beroep dat er wordt gedaan op de professionele acteurs en de regisseur die hen begeleiden; dat heeft uiteraard zijn grenzen. De werkwijze die onze kracht is vormt op deze manier ook onze achilleshiel. Het creëren van een 'masterclass' zou hiervoor een oplossing kunnen zijn. De leerlingen met de meeste ervaring zouden kunnen doorstromen naar een volgende groep waarbij ze een eigen voorstelling maken onder leiding van een ervaren theatermaker. Op deze wijze krijgen zij meer ruimte voor eigen ideeën en inbreng en kunnen we de voorstelling ook specifiek uitbrengen voor een 12+ publiek. Wij zijn bezig om de mogelijkheden hiervoor uit te zoeken.

Prestatiegegevens

2 groepen
25 deelnemers
24 lessen per groep
5 voorstellingen per groep

Corona

2 * 8 lessen gecancelld (later ingehaald)
5 lessen online

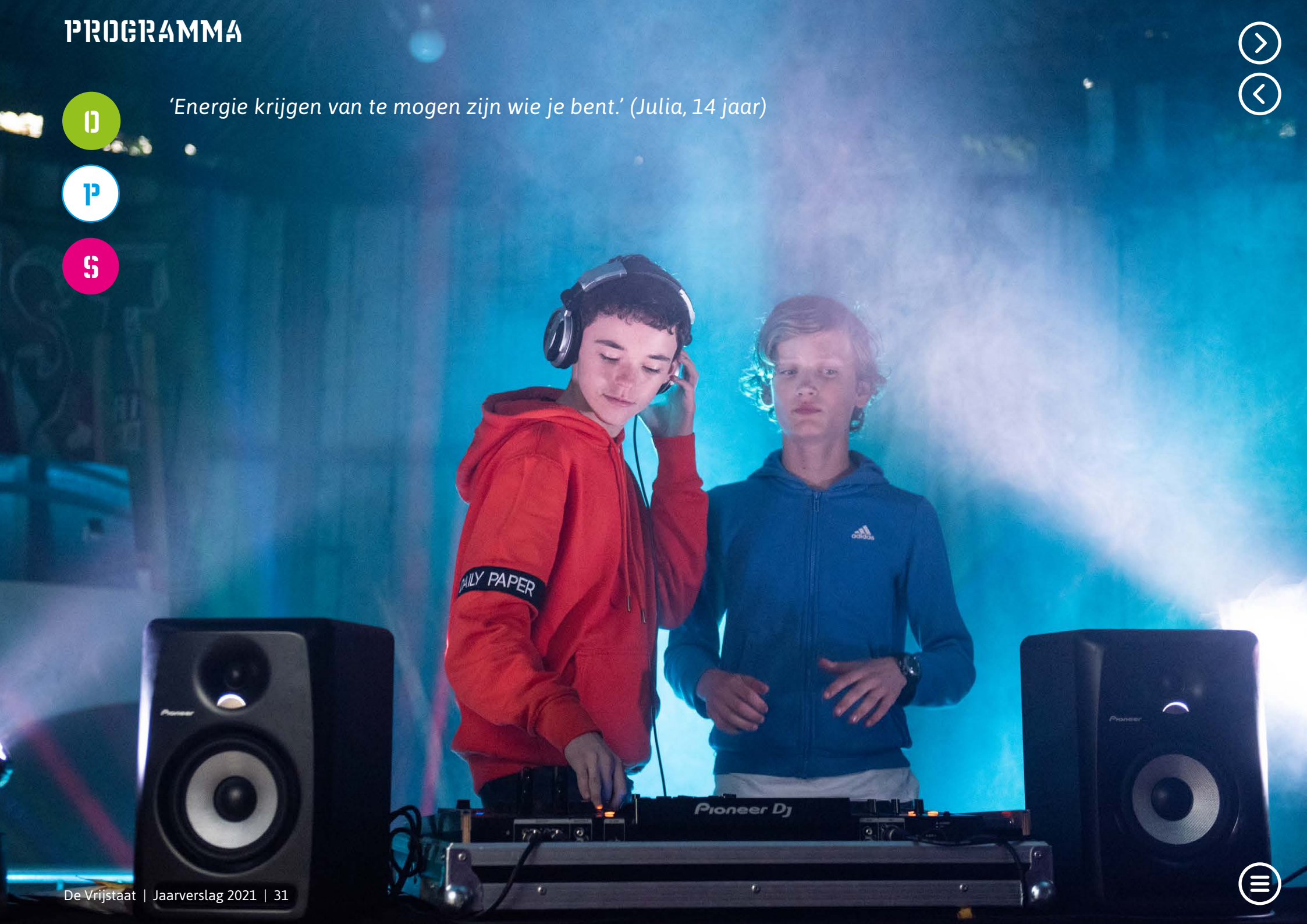

D

'Energie krijgen van te mogen zijn wie je bent.' (Julia, 14 jaar)

P

S

MEI

De KunstCarroussel & TheaterCarroussel

De Carroussels zijn speciaal ontwikkeld door de cultuurcoach van De Vrijstaat voor en met de BSO's. De lessen worden in principe op de locatie van de BSO's gegeven. Dat betekent dat de cursus laagdrempelig is en gericht op kennismaking. In de carroussels worden verschillende technieken, materialen en invalshoeken geboden om met beeldende kunst of theater aan de slag te gaan. Iedere les werk je met een andere techniek en onderzoek je de mogelijkheden van het medium. In zes lessen ga je zo in sneltreinvaart door verschillende aspecten van de discipline en presenteer je tijdens de laatste les het geleerde aan je ouders. Het onderzoeken en inzetten van je eigen creatieve kracht is in beide cursussen het uitgangspunt. Je werkt in de lessen met een gekwalificeerde kunstvakdocent en theaterstagiaire, die beiden hun plezier en passie voor het vak graag met kinderen delen. Wanneer kinderen enthousiast zijn geworden en meer verdieping zoeken, kunnen ze doorstromen in het verdiepende aanbod van De Vrijstaat. Het BSO-programma is er mede op gericht om nieuwe doelgroepen met De Vrijstaat kennis te laten maken.

Dagboek: 7 mei 2021

'Fijn dat we weer volop aan de bak kunnen met de BSO's. Deze maand kunnen we zowel met de TheaterCarroussel als met de KunstCarroussel weer starten met nieuwe groepen. Je merkt toch dat alles weer langzaam op gang moet komen doordat we er door de maatregelen uit zijn geweest. Ook al werken we al langer samen, je moet weer de routine vinden. Maar nu... go! Op de Boogiewoogie BSO begonnen we vandaag met de reeks die De Koffer heet. Door steeds te werken met een concreet thema zijn de lessen heel helder. Een stapel koffers in de ruimte roept direct allerlei vragen en fantasieën op. En je creëert meteen een beeld; dat is belangrijk omdat je gewoon in het kale speellokaal van de BSO werkt, een omgeving die niet altijd direct een theatrale spanning oproept.'

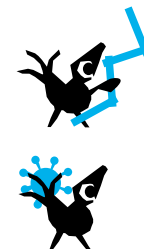
Aan de hand van dit object konden we heel veel verschillende opdrachten doen. Als middel om je voor te stellen, door de koffer te gebruiken in de warming up, door samen te improviseren met je koffer of door een gezamenlijke groepsreis te maken waarbij je de koffer op verschillende manieren kunt gebruiken. Is het een bed, een muur, een trein? Door uiteindelijk allerlei elementen achter elkaar te zetten en te herhalen ontstaat er een scène. Als de kinderen over hun eerste drempel heen zijn en in een flow terechtkomen zie je ze helemaal opgaan in hun spel. Het uur vliegt voorbij.'

De samenwerking met BSO's

In de samenwerking met Kind & Co, een van de grootste aanbieders op het gebied van kinderopvang in Utrecht, voelen we veel mogelijkheden om door te groeien. Ze hebben stadsbreed veel locaties en we zijn beiden enthousiast over de samenwerking. We zijn ook gestart met het trainen van de pedagogische medewerkers van de BSO's om te zorgen dat het creatief vermogen ook breder binnen de organisatie wordt gedeeld en gedragen. Het personeel reageerde enthousiast op de trainingen; hier gaan we zeker vervolg aan geven. Met ons aanbod op gebied van beeldende kunst en theater zouden we nog veel meer lessen kunnen geven dan we nu doen.

Personeel gezocht

Het dilemma waar wij op stuiten is dat we de kwaliteit en het Vrijstaat-gevoel in de lessen willen waarborgen, wat betekent dat we willen dat onze workshopbegeleiders goed getraind zijn voor ze met een workshop aan de slag gaan. Maar ook de culturele sector kampt met een schaarste aan personeel. Veel mensen hebben door de enorme deuk die corona in onze sector heeft geslagen, het culturele veld verlaten. Het vinden van goed geschoold personeel dat op freelancebasis wil werken is moeilijk. Op dit moment kunnen we de vraag naar cursussen vanuit de markt nauwelijks aan. De uren die onze cultuurcoaches vanuit het budget voor een combinatiefunctionaris

D

P

S

hebben zijn beperkt. Het binnenhalen van nieuwe doelgroepen gaat prima, er is veel belangstelling voor ons aanbod. Het vinden van de juiste mensen die dit kunnen uitvoeren wordt steeds moeilijker. Daar ligt een grote uitdaging voor de komende jaren. Hoe kunnen wij ons freelance-team uitbreiden en zorgen dat we goed gekwalificeerd personeel kunnen inzetten bij onze activiteiten die gericht zijn op het bereiken van nieuwe doelgroepen? Hoe borgen we de kwaliteit en signatuur van De Vrijstaat werkwijze? En hoe past dit binnen de fair-pay conventen waar wij ons als organisatie aan willen voldoen?

Nieuwe doelgroepen

Behalve in de samenwerking met de BSO's hebben we ook met wijkcultuurhuis ZIMIHC en Sport Utrecht een manier gevonden om nieuwe doelgroepen aan ons programma te verbinden. Samen ontwikkelen we activiteiten die kansrijk zijn en waarin potentiële groei is te verwachten in de komende jaren. Met de Vakantie-expressen bieden we een mix van sport en cultuur die gratis toegankelijk is voor U-pashouders. ZIMIHC en Sport Utrecht zorgen voor de toeleiding, De Vrijstaat ontwikkelt de programma's.

Deze ontschotting tussen cultuur en welzijn vraagt om nieuwe vormen van cultuurparticipatie en De Vrijstaat zit midden in de ontwikkelingen die dit met zich meebrengt. De komende twee jaar zullen wij strategisch beleid ontwikkelen om de mogelijkheden en kansen die er in het sociaal-culturele domein liggen te incorporeren in ons programma, waarbij uitbreiding van personeelsuren een belangrijke voorwaarde is om hier adequaat op in te spelen. Onze combinatiefunctionaris is ook hier de aangewezen persoon om dit programma door te ontwikkelen.

Prestatiegegevens

891 bezoeken (inclusief de ouders bij de eindpresentaties)
6 series van 5 lessen
11 losse vakantie workshops
3 trainingen voor pedagogisch medewerkers

Corona

8 series van 5 lessen gecancelled in periode jan t/m april

JUNI

De Kattenkeet van Kato

De Vrijstaat produceert jaarlijks een muzikale familievoorstelling op basis van nieuw geschreven theaterteksten. De artistieke kern van de Vrijstaatvoorstellingen wordt gevormd door theatermaker Daphne de Bruin, in nauwe samenwerking met schrijver/regisseur Paul Feld. In de loop van de jaren hebben we in deze theaterprojecten een unieke werkwijze ontwikkeld met een herkenbare signatuur.

Met de Kattenkeet van Kato werd de 13e fabuleuze theatervoorstelling op De Vrijstaat gemaakt. De fabel, waarin dieren de hoofdrol spelen, wordt gecombineerd met een actueel thema; dit is een vorm die goed bij De Vrijstaat past. De boerderij en de recente landelijke historie van dit gebied worden op deze manier onderdeel van het programma. De actuele onderwerpen bieden de mogelijkheid om belangrijke thema's uit de samenleving op een fantasievolle manier voor een jong publiek toegankelijk te maken.

De KattenKeet van Kato speelt zich af op straat. We wilden met deze voorstelling een urban uitstraling creëren, het gevoel dat je je begeeft in de achterbuurt van een grote stad. De muziek die de muzikanten hebben gecomponeerd had dan ook hiphop als inspiratiebron. De muzikanten, die live speelden tijdens de voorstelling speelden, dan ook de rollen van Cool Cats, straatmuzikanten die onderdeel uitmaakten van het straatleven.

Het personage van Kato was gemodelleerd naar de uit Bangkok afkomstige Jay Fay, die een streetfoodrestaurant runt dat wereldberoemd is geworden. Toch heeft zij nooit haar kleine straatrestaurant willen verlaten en haar prijzen willen verhogen. Ze wil dat iedereen van haar gerechten kan genieten. Er staan altijd lange rijen voor haar tent en koken doet ze nog altijd zelf.

In de voorstelling zijn vooroordelen ten aanzien van de sociale klasse gethematiseerd in een verhaal over een strijd tussen Straatkatten en Sjieke Poezen. Op de plek waar de Kattenkeet staat, een straatrestaurant voor zwervkatten, wordt een nieuw appartementencomplex gebouwd voor Sjieke Poezen. Dat veroorzaakt een felle strijd tussen de twee groepen. Door een slim plan van zwervkat Katja ontstaat er een spel van verwisselingen waardoor beide partijen in de schoenen van de ander komen te staan.

Dagboek: 16 juni 2021

'Het zit erop! Ik zit doodop in mijn kleedkamer, het zweet gutst nog uit mijn lijf maar mijn ogen glimmen en wat ben ik trots. Ieder jaar is het weer een uitdaging om alles bij elkaar te krijgen, de band, de acteurs, de jongeren, de kinderen. Ieder jaar is het spannend en ieder jaar lukt het om weer een totaal andere vorm te vinden voor onze fabuleuze voorstelling terwijl hij toch zijn onmiskenbare signatuur behoudt.

De rol van Kato die ik dit jaar mocht spelen is ook helemaal op mijn lijf geschreven. Als kok van een streetfoodrestaurant voelde ik mij helemaal in mijn element. Zo'n lekkere grote keuken met een terras op straat geeft zoveel mogelijkheden tot het maken van scènes! De strijd tussen de Zwervkatten en de Sjieke Poezen was natuurlijk voor de kinderen en jongeren ook een toffe uitdaging. Ze konden zich goed identificeren met de rollen en hadden echt het gevoel dat dat ze vorm konden geven aan hun personage.

Het thema armoede dat we in de voorstelling hadden verwerkt kwam goed tot zijn recht. Je kon bij de schoolvoorstellingen merken dat de kinderen hiermee bezig waren geweest in de voorbereidende workshops in de klas. Tijdens de rapnummers in de voorstelling hoorde je ze meezingen, het was de melodie waarop ze hun eigen armoederaps hadden geschreven.

D

P

S

Toch vreemd hoe je went aan het beperkte publiek dat we wegens de coronamaatregelen in de zaal mochten hebben. Met maximaal 50 bezoekers in de zaal voelt het nog steeds schraal, maar we zijn zo blij dat we mogen spelen voor publiek dat we dat maar voor lief nemen. Maar ik hoop echt dat we een volgende keer weer voor een volle zaal kunnen staan.'

Leerlingparticipatie

Net als vorig jaar hebben we ervoor gekozen om geen kinderen van de partnerscholen mee te laten spelen maar alle rollen te laten vervullen door leerlingen van de TheaterAcademie. Nu we twee volle groepen hebben op de TheaterAcademie kunnen we dat ook prima opvangen. Toch is het jammer dat we daardoor minder betrokkenheid kunnen bewerkstelligen bij de bezoekende scholen; het is nu eenmaal leuker als je naar kinderen kunt kijken die op jouw school zitten, die je kent. We creëren hiermee ook een vanzelfsprekende aanwas en doorstroom van nieuwe deelnemers voor de TheaterAcademie. Je biedt op deze wijze een extra mogelijkheid voor talentontwikkeling. Het is de moeite waard om te kijken hoe we volgend jaar, mits we niet opnieuw te maken krijgen met een corona-uitbraak, weer leerlingen van onze partnerscholen kunnen laten participeren in de voorstellingen.

De band werd dit jaar gevormd door twee studenten: één van het Conservatorium Musician 3.0 en één van de HKU Music & Technology. Omdat de voorstelling een duidelijke 'streetvibe' had, is er gekozen voor een urban sound. De muziek was zeer geslaagd, ook hier wordt elk jaar de lat weer een stukje hoger gelegd. Van de muziek die voor deze voorstelling werd gecomponeerd hebben we een original soundtrack uitgebracht.

Prestatiegegevens

10 voorstellingen, 5 openbaar en 5 schoolvoorstellingen
479 bezoekers
38 deelnemers
6 bandrepetities
20 acteursrepetities
2 generale repetities

Corona

maximale zaalbezetting: 50 personen

'Ik vond het meest toffe aan VrijSpel dat we er echt super veel van hebben geleerd en dat we ook veel beter zijn geworden, in vrij korte tijd.' (Boet en Silas, 20 & 21 jaar)

D

P

S

JULI

Community project TuinTapijt

Bij de expositie Flower Bomb werd in nauwe samenwerking met de kunstenaar Jolanda Schouten een community project ontwikkeld. In het project TuinTapijt werkt een groep (jonge) mensen samen aan een gezamenlijk kunstwerk: het tuintapijt. Samen iets maken verbindt de deelnemers. Door de gezamenlijkheid deel je een verhaal, een verhaal dat je vormgeeft in het tapijt. Door de coronapandemie maken mensen een lange periode van isolatie door waarin samenzijn niet meer zo vanzelfsprekend is. Door het werken aan de tuintapijten scheppen we de mogelijkheid om een periode van sociale armoede te verwerken en weer te boven te komen.

Net als bij andere Vrijstaat-programma's is ook hier het samenwerken met de kunstenaar van belang. Het werk van de kunstenaar is de inspiratiebron, de deelnemers voegen daar hun eigen verhaal aan toe. Door mensen samen te brengen in dit project creëren ze een ruimte die van hen is. Bij het maken van het tapijt is naast de ambachtelijke kant het gesprek een belangrijk instrument om het tapijt vorm te geven. Via het tapijt deel je letterlijk een stuk grond met elkaar. We lieten ons daarbij ook inspireren door wat er in het betreffende seizoen te zien was in de natuur en de tuin. Met het TuinTapijt neem je de belofte van de nieuwe natuur mee naar huis. Het is een troostrijk en hoopgevend kunstwerk.

In het project komen een aantal lijnen samen. In de eerste plaats de wens van kunstenaar Jolanda Schouten om met een groep gezamenlijk iets te maken en de wens van De Vrijstaat om nieuwe groepen kennis te laten maken met De Vrijstaat en met elkaar. Hoe kun je een gezamenlijk maakproces inzetten in groepen/gemeenschappen van mensen, waarbij het samen maken de verbinding tussen de mensen versterkt. Hoe creëer je een veilige ruimte die de gesprekken mogelijk maakt? Zowel voor de kunstenaar als voor De Vrijstaat geldt dat het plezier in het samen maken een heel belangrijke factor is in het hele proces.

Dagboek: 18 juli 2021

'Vandaag zijn we gestart met ons TuinTapijt-project op het AZC. We werden welkom geheten door de medewerkers van de Vrolijkheid en konden plaats nemen in The Beautiful Mess, het café op het AZC. We begonnen aan een ronde tafel vol kinderen. Zij zijn vorige week al naar de expo geweest om kennis te maken met het werk van Jolanda en kenden ons dus al een beetje. Omdat we ook volwassenen verwachtten zijn we met de kinderen op het terras buiten gaan zitten. Ieder kind kon aan de slag met een nieuw borduursel. Binnen liep het vol met dames, sommigen met hun dochters. Borduren werkt zo goed bij deze groep mensen. Ze kennen het eigenlijk allemaal en brengen allemaal hun eigen traditie mee. Ik leerde zelf weer nieuwe steken maar zag moeders ook steken leren aan hun dochters. Toen de tafel vol was heeft Jolanda een korte opening gehouden samen met Fatima Abaddi, die voor een aantal deelnemers vertaalde in het Arabisch. Dat is fijn, want niemand spreekt Nederlands. Maar met handen en voeten kunnen we toch redelijk met elkaar communiceren. Ze hebben allemaal bloemen getekend die Jolanda had meegenomen en deze daarna geborduurd. Al die kleine borduurwerkjes gaan straks een groot geheel vormen. Wat zal dat er kleurrijk uit gaan zien.

Iedereen was heel druk bezig, inclusief een aantal jongens die de kleuren gebruikten die voorkomen in de vlag van hun land. Dat was een mooi idee van hen. We besloten om een kleine afsluiting te doen met een drankje en een koekje vanuit The Beautiful Mess om 16:00. Jolanda bedankte iedereen en legde uit dat het werk nu naar haar atelier gaat. Hier gaat ze alle borduurwerken op één doek leggen en er tussendoor schilderen. Iedereen die nog niet klaar was mocht materiaal meenemen om het werk de komende twee weken thuis af te maken. Ik denk dat we deze laatste dag 25 vrouwen, tieners en kinderen hebben laten borduren, praten, meedenken en weer een verbinding met handwerken hebben kunnen geven. Maar vooral een verbinding met elkaar.

D

P

S

We komen over twee weken weer terug om deze losse werken vast te borduren aan het tapijt en samen verder te werken aan het TuinTapijt.'

Onderzoek

Het TuinTapijt-project was nieuw voor ons. Niet eerder werkten we zo gericht met verschillende doelgroepen aan een gezamenlijk kunstwerk. Het was ook zeker de behoefte van Jolanda, die deze vorm van co-creatie met bewoners wilde onderzoeken, die de drijfveer was achter dit project. Zij was al langer bezig met het onderzoeken hoe zij de vloer kon betrekken in haar kunstwerken. De tuin als inspiratiebron voor een tapijt is een eeuwenoude techniek waar veel Perzische tapijten op gebaseerd zijn. Deze elementen kwamen mooi samen in dit onderzoeksproject.

We hebben dit project met zowel kinderen als met volwassenen gedaan. Voor de kinderen was het vaak een kennismaking met werken met textiel en borduren, voor veel vrouwen met een migratieachtergrond was het een stukje van hun eigen cultuur dat ze hier konden uitwisselen. Het heeft mooie werksessies en resultaten opgeleverd. Wij konden ook nieuwe doelgroepen bereiken die anders niet zo snel met De Vrijstaat in aanraking zouden komen. In totaal is het TuinTapijt-project met vijf verschillende groepen uitgevoerd. Wij zullen deze werkwijze graag continueren. Ook aan de expo van 2022, De Bouwkeet, is een community-traject gekoppeld.

Mooie toevoegingen aan dit project waren het Groot Utrecht Stadsdiner waarbij we de vrouwengroep van het AZC op De Vrijstaat hebben ontvangen voor een expobezoek met aansluitend een gezamenlijke maaltijd op onze boerderij. En de afsluiting van het traject met de AZC vrouwen waarbij we alle TuinTapijten die gemaakt zijn tentoongesteld hebben en we een gastspreker hebben uitgenodigd die vertelde over haar eigen communityproject rondom borduren.

Prestatiegegevens

AZC kindergroep: 4 bijeenkomsten van 2 uur, 18-25 deelnemers per keer
AZC vrouwengroep: 5 bijeenkomsten van 2 uur, ca 25 deelnemers per keer
Kindergroep ZomerExpress: 4 bijeenkomsten van 4 uur, 12 deelnemers
Petje af Weekendschool: 2 bijeenkomsten van 3 uur, 14 deelnemers
Buurtwerkkamer: 1 bijeenkomst van 2 uur, 10 deelnemers, daarna afgehaakt.

Corona

De derde bijeenkomst van Petje af moest worden gecancelled

AUGUSTUS

Kunstvakantieweek Flower Power

Iedere zomer biedt De Vrijstaat een intensief kunstprogramma onder de noemer Kunstvakantieweek. In dit programma werken kinderen, jongeren en kunstenaars een week lang met elkaar aan de realisatie van kunstwerken of kunstinstallaties die aan het eind van de week worden gepresenteerd. Spelenderwijs maken de kinderen kennis met diverse kunstvormen en is er tijd voor spel, workshops, samen eten en rond het kampvuur zitten. Tijdens de Kunstvakantieweek is De Vrijstaat je huis, leef je het leven van een kunstenaar en is een eigen festival de kans om jezelf en je werk aan de wereld te laten zien.

Dagboek: 28 augustus 2021

'Even snel tussendoor.... We hebben zojuist de eerste ronde gehad van het Flower Power Festival, de eindpresentatie van onze kunstvakantieweek. Zo tof. Toen we openden met 'Happy Together' dat over ons zonnige erf schalde, het volkswagenbusje aan kwam rijden en al die kinderen in Flower Power kleren eruit kwamen en het plein veranderden in een echt hippiefestival, schoten er tranen in mijn ogen. Ik zag dat bij meerdere ouders gebeuren. Al die kinderen en jongeren die zo opgaan in hun spel en zo de belichaming zijn van een hoopvolle toekomst, raakt je rechtstreeks in je hart. Je ziet hoe kunst en cultuur kunnen bijdragen aan een positieve ervaring, niet alleen bij de kinderen zelf maar ook bij de toeschouwers. Het delen van een moment en een gemeenschappelijke emotie. De route over ons festivalterrein met de drie verschillende publieksgroepen verliep volgens plan. De sculpturentuin achter het Zomerhuis zag er zo idyllisch uit met al die kunstwerken van klei en de kinderen als tuinmannen en vrouwen in hun overalls. Dan besef ik weer hoe belangrijk onze plek voor ons is. Die locatie van de oude boerderij en het erf en het buitengevoel zijn zo belangrijk voor de identiteit van De Vrijstaat en zo'n onlosmakelijk deel van ons programma. En zo'n jaarthema als De Kracht van de Natuur sluit hier natuurlijk helemaal goed bij aan. De vliegende Tentacles waren ook een geslaagd onder-

deel. De kleurige en wapperende objecten maakten je vrolijk en het is zo tof om de kinderen te horen vertellen over het maakproces en het werk. Bij Het Gebouw toonden de jongeren het publiek hun drijvende objecten. Dat ze de hele tijd met hun wetsuit in en op het water konden zijn was natuurlijk extra leuk voor hen. Zo ontdek je toch steeds weer nieuwe mogelijkheden op De Vrijstaat en was dit de ideale aanleiding om het meer naast ons Gebouw eens op een hele ander manier te gebruiken. De gezamenlijke afsluiting met de Vuurshow op het plein zag er ook spectaculair uit. Best spannend dat vuur, maar iets wat zeker niet mag ontbreken op een Flower Power Festival. Het leek wel Burning Man in Leidsche Rijn.

Ik moet nu stoppen, want over enkele minuten komt de volgende groep bezoekers en mogen we het hele programma nog een keer beleven!'

Doorontwikkeling werkwijze

Dit jaar hebben we ervoor gekozen om de groepen gedurende de week te laten rouleren langs de verschillende kunstenaars, terwijl in de voorgaande jaren elke groep de hele week met één kunstenaar aan het werk was. Op deze nieuwe manier maak je als deelnemer kennis met verschillende technieken en werkwijzen en is er veel variatie in activiteiten. Je werkt de eerste twee dagen met twee verschillende kunstenaars, de overige drie dagen werk je met je groep bij de derde kunstenaar en kun je verdieping aanbrengen in de werkwijze. We kiezen welke leeftijdsgroep het beste past bij een bepaalde kunstenaar; daarmee werken ze dan langer aan een groter kunstwerk. Hiermee hebben we een ideale weekindeling gevonden die we zeker in de volgende editie zullen voortzetten. Deze keuze kwam voort uit evaluaties die wij hebben gehouden met deelnemers en begeleiders die aangaven dat het voor een groep best zwaar is om een hele week lang met eenzelfde kunstenaar te werken en je te focussen op één manier van werken.

D

P

S

Ook het kunstvakantieweekprogramma sloot dit jaar heel mooi aan bij het thema De Kracht van de Natuur. We hadden de vier elementen als uitgangspunt gekozen bij de keuze voor de kunstenaars en workshops. Er werden kleisculpturen gemaakt voor een beeldentuin (aarde), er waren vliegende objecten gemaakt van kapotte tenten die bij festivals worden achtergelaten. Deze Tentacles hoorden natuurlijk bij het element lucht. De Drijvers die werden gebouwd van afvalmateriaal waren shelters voor dieren die in het water leven. De werkplaats van deze laatste kunstenaar hadden we gesitueerd in Het Gebouw, naast het water. We hebben ervoor gekozen om de jongerengroep bij deze kunstenaar te zetten omdat het water een uitdagende locatie voor hen was en ze in en rond Het Gebouw goed hun eigen community konden bouwen.

In het ochtendprogramma waren de elementen inspiratiebron voor het vrijetijdsprogramma en de workshops die door onze eigen educatiemedewerkers worden vormgegeven. Van tie-dye t-shirts maken tot watergevechten, van verven met planten tot het maken van Flower Power versiering en het instuderen van de Flower Power performance voor de presentatie.

Prestatiegegevens

37 deelnemers

3 kunstenaars

10 dagdelen

1 eindpresentatie met 37 deelnemers en 140 bezoekers

Corona

bezoek eindpresentatie in 3 rondes

SEPTEMBER

VrijSpraak en VrijSpel

VrijSpraak en VrijSpel zijn jongerenprogramma's die zich richten op de doelgroep 12+ en 16+ waarbij de jongeren zelf invulling kunnen geven aan culturele activiteiten. Mede-eigenaarschap, zelfsturing en coaching zijn kernbegrippen in de uitwerking van deze programma's.

VrijSpraak richt zich op jongeren tussen de 12 en 16 jaar. Zij komen gedurende een periode van drie maanden wekelijks bij elkaar en werken samen aan een eigen project dat uitmondt in een VrijSpraak Minifestival. Tijdens het festival vormt De Vrijstaat een creatieve hang-out voor en door jongeren.

VrijSpel is een traject voor 16+ waar je je eigen dromen kunt pitchen en verwezenlijken op het gebied van kunst en cultuur. Jongeren die graag een plan willen realiseren maar niet zo goed weten hoe ze dit moeten aanpakken, kunnen bij ons terecht. Samen met de jongeren bepalen we hun persoonlijke route. We kijken welke coach het beste bij hun plan past en bieden ondersteuning waar nodig is. We faciliteren de ruimte, helpen bij de planning, geven productionele hulp en natuurlijk is er een kunstenaar of expert die hen helpt om hun project inhoudelijk te ontwikkelen. Aan het einde van hun traject presenteren zij het resultaat van het werkproces aan het publiek; zo worden ze zelf een rolmodel voor andere jongeren met creatieve ambities. VrijSpel is een vervolg op de pilot Kunstenaar in Huis Jong die we in 2019 en 2020 ontwikkelden.

Dagboek: 28 augustus 2021

'Ons eerste VrijSpraak Minifestival is een feit. 75 jongeren bevolkten onze tuin en ons erf waar ze een echte festival vibe neer wisten te zetten. Met de Foodtruck - aka de Watermeloen - als centrumhart, een popstage in de achtertuin, een DJ in de Hooisluur en een workshop-caravan waar je zelf henna tatoos kon zetten voelden de jongeren zich echt op een zomers

festival waar de zomervakantie mee werd afgesloten.

De VrijSpraak-jongeren hadden zich afgelopen maanden beziggehouden met de combinatie van food en chillen. Iedere donderdagavond werd er samen gekookt en gegeten en gewerkt aan wat zij het liefste wilden: een eigenfoodtruck festival. Ondertussen maakten ze een aantal Kookvlogs onder de naam 'Over de Kook!' en promoten op deze manier de lol van het zelf koken. Met een kok en kunstenaar als coaches bouwden zij een oude caravan om tot een roze-groene caravan van waaruit zij hun festivalsnacks konden serveren. Watermeloencocktails, hotdogs en friet!

Met bandoptredens in de achtertuin, de winnaars van de Grote Prijs van Leidsche Rijn (de jury- en de publieksprijs) en de DJ's van Battle of the Beats hadden we een mooie samenwerking met Klub19 en konden zij een welkome bijdrage leveren aan het programma. Ik ben blij dat we inzetten op een minifestival met een relatief kleine groep. Op deze manier is het voor de jongeren heel goed zelf te organiseren. Ze waren uitgeput want ze hadden eerder op de dag eerst moeten opbouwen en moesten vervolgens nog flink aan de bak in hun foodtruck en de cocktailbar. Maar wat waren ze trots op hun eigen festival en wat waren ze trots te zien dat zij dit voor al die jongeren hadden kunnen realiseren.

Misschien moeten we volgende keer het minifestival niet combineren met de eindpresentaties van de Kunstvakantieweek die in de middag plaats vonden. Man, ik ben gesloopt! Maar ik voel dat we met deze werkwijze wel iets goeds in handen hebben en jongeren kunnen coachen om hun eigen hang-out vorm te geven. Trusten.'

VrijSpel

Net voor en na de zomervakantie zijn drie nieuwe VrijSpel-trajecten van start gegaan. We waren een periode on-hold door de coronamaatregelen en het was moeilijk om met jongeren op te starten. Gelukkig hadden een aantal kandidaten zich voor de zomer al aangemeld. Een vijftal uitstromers van onze Vrijstaat KunstAcademie wilden graag door met het werken met een kunstenaar. Zij kwamen met een speciaal verzoek en wilden zich bekwamen in het werken met olieverf. Onder de naam Nieuwe Meesters wilden zij toewerken naar een expo met hun eigen schilderijen. Wij vroegen kunstenaar Britt Dorenbosch, die zelf veel met olieverf werkt, om dit traject te coachen.

Valerie van Vulpen kwam bij ons met de ambitie om een single uit te brengen en toe te werken naar een optreden met eigen werk. Deze singer-songwriter heeft een tussenjaar genomen en wil deze tijd onder andere gebruiken om haar muzikale skills verder te ontwikkelen. Wij hebben Daniel van Boom, gitarist en songwriter, als coach aan Valerie gekoppeld. Daniel is zelf als middelbare scholier bij ons in de band begonnen en het is mooi om te zien hoe hij zich nu ontwikkelt en zelf de rol van begeleider op zich kan nemen.

Boet en Silas, die zich presenteren als het duo Kylassin, kwamen met het plan voor een muzikale theatervoorstelling. Ze spelen vooral Oost-Europese volksmuziek en zochten naar een vorm hoe zij verhalen en muziek kunnen combineren in een voorstelling. In de herfstvakantie maakten ze in het kader van het VrijSpel-traject een reis naar Kroatië om daar op zoek te gaan naar de herkomst van hun muziek en verhalen te verzamelen die ze kunnen verwerken in hun programma. Daphne zal hen coachen in het samenstellen van de tekst voor hun optreden, Marjolein Meijers (multi-instrumentalist en zangeres) helpt ze bij het muzikale gedeelte.

Prestatiegegevens

VrijSprak:

20 bijeenkomsten

8 deelnemers

1 festival

75 bezoekers

2 kennismakingsworkshops

5 kookvlogs

VrijSpel:

8 deelnemers

10 bijeenkomsten (Kylassin, Valerie)

10 bijeenkomsten Masterclass

Corona

1 VrijSprakbijeenkomst online gehouden

O

P

S

'Originele activiteiten die de fantasie prikkelen.' (Carolijn, kunstenaar)

OKTOBER

KunstKeet, TheaterKeet & KookKeet

Onze 'Keten' zijn zes lessen in koken, theater of beeldende kunst voor kinderen van 6+ of 8+. Ieder blok heeft een ander thema en wordt afgesloten met een masterclass van een professionele kunstenaar. Deelnemers van de TheaterKeet en de KunstKeet kunnen als ze ouder worden doorgroeien naar onze KunstAcademie (9+) of TheaterAcademie (10+ en 12+). We onderzoeken of we ook een KookAcademie kunnen ontwikkelen om ook op dit vlak in een verdiepende vervolgcursus te voorzien.

De KunstKeet is een programma van De Vrijstaat bedoeld voor jonge kinderen tussen 6 en 8 jaar die kennis willen maken met beeldende kunst. Het lesprogramma wordt ontwikkeld door onze educatief medewerker/kunstvakdocent en richt zich op experimenteren met technieken en materialen rond een thema. De vakdocent zorgt gedurende het jaar voor stabiliteit en saamhorigheid wat belangrijk is voor deze doelgroep.

De TheaterKeet is het kennismakingsprogramma voor jonge kinderen van 6-10 jaar die hun eerste stappen op het podium willen zetten. Spelplezier, verbeeldingskracht en het ontwikkelen van zelfvertrouwen zijn hier de pijlers. Rond een thema speel je iedere les vanuit een andere invalshoek met het medium theater. Maskerspel, clownerie of verhalen vertellen; de lessen zijn speels en verkennend. De lessen worden gegeven door een vakdocent in samenwerking met een stagiaire van een theateropleiding. De laatste les is een masterclass van een professional uit het theaterwerkveld.

De KookKeet is een uniek kindercatering bedrijf waar we kinderen leren op een nieuwe manier naar ingrediënten en producten te kijken. In blokken van zes lessen gaan de leerlingen met de Vrijstaat-kok de keuken in en leren ze iedere week nieuwe recepten, technieken en ingrediënten kennen. De les wordt afgesloten met een proeverij en wat gemaakt is mag mee naar huis om te delen met familieleden. De KookKeet verzorgt aan

het einde van de lessenreeks de catering bij een Vrijstaatevenement, zodat de deelnemers alles wat ze hebben geleerd ook echt in de praktijk kunnen brengen.

Dagboek: 13 oktober 2021

'De stuiterballen van de KunstKeet zijn net weg. Ze hebben hun masterclass van beeldend kunstenaar Marte Haverkamp gehad en zijn helemaal happy met hun zelfgeschilderde T-shirts vertrokken. Altijd zo leuk om te zien hoeveel ze leren in zo'n relatief korte tijd. De meeste kinderen geven zich ook direct op voor het volgende blok omdat ze zo enthousiast zijn over wat ze hebben geleerd. Deze serie stond helemaal in het teken van verf maken, een onderwerp dat natuurlijk ook weer aansloot bij De Kracht van de Natuur.

Experimenteren en onderzoeken spelen de hoofdrol bij het zelf maken van verf. Een stagiaire van de opleiding beeldend-docent had een mooie lessenserie voorbereid (ik heb daar zelf ook weer veel nieuwe technieken opgestoken!). Verf maken van eieren, krijt of kurkuma, er ging een wereld voor ze open. Bij dit soort lessen herken ik echt de Vrijstaat-signatuur. Hier doen we de dingen net een beetje anders en ervaren kinderen echt de mogelijkheden uit het creatieve domein die je anders niet zo snel tegenkomt. Dat je met je zelfgemaakte verf ook hele andere kunstwerken krijgt - iedere soort verf heeft een ander effect - was ook goed te zien in de collages die ze hadden samengesteld uit de werken die ze in de afgelopen weken hebben gemaakt.

Vandaag gingen ze met de kunstenaar kleuren halen uit bloemen en planten. Ieder kind kreeg een T-shirt en door met bepaalde bloemen en bladeren als het ware op de stof te stem-pelen, ontstonden er tal van kleuren en patronen. Ieder T-shirt uniek en rechtstreeks uit de natuur geplukt. We hebben de T-shirts zo bewerkt dat ze gewoon gewassen kunnen worden zonder dat de kleur verdwijnt. 'Wat gaan we volgende week

D

P

S

doen?’, werd er aan het einde van de les gevraagd. Volgende serie gaan we aan het werk met geluiden uit de natuur en kijken we hoe we muziekinstrumenten kunnen maken. Ik zag ogen vol enthousiasme en hoorde een hartgrondige YES.’

Instroom, doorstroom

De KunstKeet en de KookKeet zijn programma’s die al enige tijd draaien op De Vrijstaat en duidelijk in een behoefte voorzien. Er is nagenoeg geen aanbod op het gebied van beeldende kunst en koken voor jonge kinderen. De TheaterKeet is relatief nieuw, gestart in 2020, en daar moeten we duidelijk harder aan trekken om deze vol te krijgen. Op gebied van theater is ook duidelijk meer aanbod voor deze leeftijdsgroep. Omdat we al enige jaren met succes de TheaterAcademie in ons programma hebben is een voortraject voor ons een logische stap. Je creëert je eigen voedingsbodem voor de aanwas voor de TheaterAcademie. Hiermee kunnen we ons nog meer profileren waarbij de samenwerking met ervaren en professionele theatermakers uit de praktijk een meerwaarde vormt. We zullen komend jaar de drie keten meer in samenhang naar buiten brengen en de instroom via de Kunst- en TheaterCarrousel nog meer promoten via de BSO’s.

Prestatiegegevens

KookKeet: 2 serie van 6 lessen, 2 cateringopdrachten, gem 8 deelnemers per serie
KunstKeet: 4 series van 6 lessen, 4 presentaties, gem 10 deelnemers per serie
TheaterKeet: 1 serie van 6 lessen, 1 presentatie, 10 deelnemers

Corona

1 serie van 6 lessen gecancelld

NOVEMBER

Sint Maarten Parade en Vakantie-express

De Sint Maarten Parade is een jaarlijks terugkerend en stadsbreed evenement. Sinds 2014 wordt deze grootse optocht georganiseerd door de Sharing Arts Society (SAS) die met zijn kantoor gevestigd is op De Vrijstaat en medegebruiker is van ons pand. Van het begin af aan is De Vrijstaat een actieve deelnemer geweest aan deze optocht waarin het delen van licht centraal staat. Het maken van lichtsculpturen die rond een wisselend thema de blikvangers van de optocht zijn is al jaren traditiegetrouw een terugkerend element in ons programma. Meestal vindt de optocht plaats in de binnenstad en vindt het Vuur van Sint-Maarten op de avond voorafgaand aan de parade plaats op het Berlijnplein in Leidsche Rijn. Door de coronamaatregelen werd er dit jaar gekozen voor een andere vorm, de Ronde van Sint-Maarten. Niet de optocht trok voorbij, maar het publiek. De sculpturen en performances vormden een lange route waar het publiek langsliep. Deze Ronde speelde zich af op en rond het Berlijnplein en De Vrijstaat lag prominent op de route. Voor ons een uitgelezen kans om te shinen op dit bijzondere evenement. Twee avonden lang trokken duizenden mensen langs de net nieuw opgeleverde Hof van Monaco en konden ruim 7000 mensen De Vrijstaat en de deelnemers in volle glorie bewonderen. Dit jaar stond de optocht in het teken van kansenongelijkheid met als motto '1 pen, 1 boek, 1 kind kan de wereld veranderen'. (Malala Yousafa)

Dagboek: 5 november 2021

'Verkleumd maar nagloeiend zit ik in de kleedkamer van onze nieuwe werkruimte onder de bogen. Als ik in de spiegel kijk zie ik een clownsgezicht met een brede glimlach. De laatste kinderen van de TheaterAcademie zijn net opgehaald, de zwarte en witte vegen van de grime nog op hun gezicht. Wauw! We hebben 4 uur achter elkaar staan performen voor een eindeloze stroom publiek. We hadden de hele dag hard gewerkt om zowel de binnenruimte als de buitenruimte helemaal in te richten. Buiten stond de Vrijstaatcaravan met daarvoor een hout-

vuur, koffers en paardendekens. Hier stonden de Sint Maarten-clowns die de armoede verbeelden, de mensen zonder huis, op de vlucht, zonder geld en zonder eten. In de etalages van onze ruimte onder de bogen, tegenover de caravan, hadden we overvloedig gevulde tafels gedekt waar de Rijke Clowns zich tegoed konden doen aan een decadente dis. We hadden met de leerlingen tijdens de lessen beide scènes geoefend dus we konden ze om het uur van locatie laten wisselen. Dat was wel zo eerlijk om beide groepen de kans te geven om ofwel lekker binnen te zitten in de warmte en zich uit leven op het eten en drinken, of buiten te kleumen bij het houtvuur. Daarnaast hadden we nog een groep jonge acteurs die in een andere caravans de Domme Clowns speelden die naar school moesten om te leren. Zelf stond ik met nog vier andere acteurs als Zwerfclown op straat om continue interactie aan te gaan met het langslappende publiek. Ik heb met respect naar onze leerlingen gekeken die hun scènes met zoveel overtuiging stonden te spelen. Het is niet makkelijk om zo lang in je rol te blijven, te blijven improviseren en steeds weer contact te maken met de voorbijgangers. Maar ze deden het erg goed en er werden zoveel foto's van ze gemaakt. Superleuk en een hele belangrijke ervaring; theater maken kun je overal.

Tussendoor ben ik als clown er even tussenuit gesneekt en heb ik snel een rondje over het hele terrein gelopen. Wat zag het er betoverend uit. De meest fantastische lichtsculpturen stonden overal opgesteld, overal was muziek, werd er gedanst en gespeeld, je kwam oren en ogen tekort. Het is waanzinnig knap dat SAS zoveel partijen en organisaties aan zich weet te verbinden om mee te werken aan dit evenement. Zo divers en inclusief, iedereen voelt zich gezien en gehoord. Een mooie saamhorige Utrechtse traditie die bewijst dat tradities wel degelijk kunnen meebewegen met de tijd. Ik duik snel mijn bed in want morgen doen we deze hele ronde nog een keer. Met de andere groep leerlingen van de TheaterAcademie, die vast niet kunnen wachten om ook hun rol te spelen voor het grootste publiek dat ze waarschijnlijk ooit zullen krijgen!'

D

P

S

Vakantie-express

Sinds twee jaar heeft De Vrijstaat een samenwerking met ZIMIHC en Sport Utrecht. Gezamenlijk bieden we in de vakanties Sport- en Cultuuractiviteiten aan voor kinderen die van huis uit niet zo snel met kunst in aanraking komen. Een hele fijne samenwerking, die ook voor ons veel oplevert. We bereiken een hele nieuwe doelgroep van kinderen die we op deze manier met onze activiteiten kunnen laten kennismaken. Ook op artistiek en inhoudelijk gebied verkennen wij hiermee nieuwe mogelijkheden. We proberen de sport- en kunstactiviteiten in samenhang aan te bieden en dat levert ons veel inspiratie op. We ontwikkelden bijvoorbeeld de Vakantie Express 'Maak je eigen actiefilm!' waarbij we vechtsport koppelden aan het bedenken en opnemen van je eigen actiescènes. Voor de Sint Maarten Express koppelden we paardrijden (Sint-Maarten te paard) aan de workshops waarin de deelnemers de kenmerkende lichtsculpturen van rijstpapier en wilgentenen maken. De kinderen gingen met ons een dag naar Stal Thamen bij Boerderij Rood-Noot, waar ze leerden de pony's te verzorgen en een rit maakten op de ponywagen. Op De Vrijstaat maakten ze stokpaarden als lichtsculptuur en gaven een dressuurshow op hun zelfgemaakte stokpaardjes. Natuurlijk werden de lichtgevende stokpaarden bij de Ronde van Sint-Maarten van stal gehaald en konden de kinderen de route op hun paardjes rijden. De samenwerking met ZIMIHC en Sport Utrecht bevalt ons allemaal zeer goed en zal zeker worden gecontinueerd als de subsidie voor deze activiteiten opnieuw wordt toegekend.

Prestatiegegevens

25 Sint-Maarten Clowns namen deel aan de performances. 7000 bezoekers kwamen langs

Vakantie-express programma

Lente-express (schaken, kostuums maken en theater): 2 dagen, 13 deelnemers

Zomer-express (theater en taekwondo): 4 dagen, 16 deelnemers

Zomer-express (beeldende kunst en atletiek): 4 dagen, 12 deelnemers (zie ook TuinTapijt)

Herfst-express (lichtsculpturen maken en paardrijden): 2 dagen, 16 deelnemers

Sint-Maarten-express (lichtsculpturen maken en yoga): 8 bijeenkomsten van 1,5 uur, 11 deelnemers

DECEMBER

Radio Vrijstaat en VO-trajecten

Met twee complete (mobiele) radiosets maken we op locatie op een snelle en laagdrempelige manier podcasts. Vaardigheden zoals presenteren, stem-acteren, interviewen en nieuwsverslaggeving komen volop aan bod. Gestart vanuit de expo Radio Vrijstaat is dit programma uitgegroeid tot een lespakket dat wij op diverse manieren kunnen inzetten met een focus op het VO en jongeren tussen de 12-16 jaar.

Leerlingen bedenken de inhoud naar aanleiding van een actueel thema en stellen aan de hand hiervan het radioprogramma samen. Daarbij maken ze verschillende items die aan elkaar worden gesproken, zoals reclames, een interview met een expert, een discussie of een quiz.

Zodra de inhoud vorm heeft, nemen ze plaats bij de radioset. Er is ruimte om het hele programma nog een keer door te nemen en feedback te krijgen op de presentatie. Aan het einde van de workshop wordt de radio-uitzending opgenomen. Na afloop krijgt de school de podcast toegestuurd. Radio Vrijstaat is een krachtige tool die op veel manieren kan worden ingezet, zowel binnen de school als daarbuiten. In een wereld waar de beeldcultuur dominant aanwezig is, laten wij de mogelijkheden zien van het gesproken medium.

De behoefte om zaakvakken te verbinden aan de creatieve vakken is groot en via taal kunnen wij vakoverstijgende kunsteducatie ontwikkelen. Radiomaken kan worden gekoppeld aan diverse vakken en is uiteraard geschikt voor taalonderwijs. Het daagt je uit in spreekvaardigheid en luistervaardigheid, waarbij lezen en schrijven ook geen ondergeschikte rol vervullen. Mondelinge taalvaardigheid is minstens zo belangrijk in de ontwikkeling van woordenschat. Radiomaken draagt bovendien bij aan mediawijsheid doordat leerlingen kritisch leren te kijken naar nieuws, reclame en media.

Dagboek: 15 december 2021

'Dat was dan de laatste les Radio Vrijstaat die we dit jaar samen met de Bibliotheek hebben gegeven voor VO-scholen; vandaag op het Gerrit Rietveld College. Wat een bumpy ride was dat. Voor zowel de Bieb als voor ons was een grootschalig traject voor VO een nieuwe uitdaging. Met de subsidie die de Bieb voor dit traject had om jongeren van het VMBO op een uitdagende en interactieve wijze in de bibliotheek aan de slag te laten gaan, waren we een samenwerking gestart om via radio-maken hier invulling aan te geven. Een supertoffe samenwerking waarbij we veel nieuwe VO-scholen konden bereiken en ze met Radio Vrijstaat in contact konden brengen. Toch gooide de corona-bitch weer regelmatig roet in het eten. Veel geplande trajecten werden in het voorjaar en de zomer gecancelled, waardoor er aan het einde van het jaar een enorme inhaalslag moest worden gemaakt. Omdat het subsidiegeld dit kalenderjaar moest worden besteed, kwamen er op het laatste moment veel aanvragen binnen. Maar voor zowel de bieb als voor ons was het moeilijk om voldoende begeleiders op korte termijn in te plannen of om de locaties geregeld te krijgen. Dan merk je hoe lastig het is om flexibel in te spelen op vragen vanuit het onderwijs als je met twee partijen samenwerkt. Er ging veel tijd zitten in het regelen en afstemmen van vraag en aanbod en vaak haakte er op het laatste moment toch weer een partij af. Dan kreeg de school het toch niet voor elkaar om met de klassen te komen, was er toch geen ruimte in de bieb om de klas te ontvangen of konden wij toch niet de begeleider leveren op het gewenste tijdstip. Wat een frustrerende situatie voor ons allemaal. Het is wonderbaarlijk dat er toch nog zoveel lessen wel voor elkaar zijn gekomen, ondanks alle complicerende factoren. En hoe jammer dat er onder tijdsdruk geld moet worden opgemaakt. Geld dat voor leerlingen is bestemd, voor creatief onderwijs, maar dat niet besteed kan worden omdat de partijen het niet geregeld krijgen. Scholen hebben dit jaar weer zo onder druk gestaan en ook binnen de culturele sector is de stress voelbaar. De coronarek is eruit. We zijn er klaar mee.'

D

P

S

Er komt een punt dat je niet weer en niet meer flexibel kunt zijn!

Maar toch kan ik ook hier beter focussen op wat we wel samen voor elkaar hebben gekregen. Vandaag werd er weer met zoveel enthousiasme radio gemaakt in de klassen dat ik zeker weet dat we deze tool met tijd en aandacht nog breder kunnen uitrollen voor het VO. De bieb is een fijne partner omdat we eenzelfde liefde voor taal delen en een gezamenlijke noodzaak ervaren om jonge mensen op een creatieve manier hun digitale geletterdheid te laten ontwikkelen. Dat wat er in de lessen gebeurt met de jongeren is uiteindelijk het enige dat telt.'

Nieuwe samenwerkingspartners

Door de samenwerking met de Bibliotheek Utrecht heeft De Vrijstaat veel nieuwe VO-scholen leren kennen en is er een duidelijke impuls gegeven aan de kunsteducatie voor 12+. Volt, het Globe College, Trajectum, het Power College en het Rietveld College zijn scholen die via het Radio Vrijstaat-programma kennis hebben kunnen maken met ons culturele aanbod. Het is heel fijn dat we door de extra subsidie voor deze samenwerking veel nieuwe jongeren hebben kunnen bereiken. Wij hopen deze samenwerkingen met de VO-scholen ook in de toekomst te kunnen continueren.

Met het Niftarlake heeft De Vrijstaat een meerjarenprogramma ontwikkeld waarin de activiteiten met De Vrijstaat vast onderdeel zijn van het kunst- en cultuurcurriculum voor het VMBO. Door de covid-maatregelen konden we niet al het geplande programma realiseren maar hebben we toch een begin kunnen maken met het lesprogramma.

Via onze contacten op het Academie 10, het Leidsche Rijn College, Amadeus Lyceum, maar ook het Niftarlake College waar meer dan de helft van de jongeren uit ons stadsdeel komt, kunnen we jongeren toeleiden naar onze jongeren talentontwikkelingsprogramma's VrijSpraak en VrijSpel.

Prestatiegegevens

7 radioworkshops voor het PO
10 radioworkshops voor het VO
3 overige workshops voor het VO

Corona

2 workshops PO gecancelld
5 workshops VO gecancelld (verplaatst naar 2022)
In de eerste helft van het jaar kon er helemaal niets worden georganiseerd met het VO

SAMENWERKING

0

P

S

'Fijn dat je zo zelfstandig kunt werken
maar dat er altijd een kunstenaar is aan
wie je vragen kunt stellen als je vast
loopt.' (Hebe, 18 jaar)

D

DANK aan al onze deelnemers voor hun enthousiasme en het geduldig wachten tot de activiteiten weer opgepakt konden worden.

P

DANK aan alle freelancers, stagiaires, kunstenaars, partners, fondsen en subsidiënten die het programma van De Vrijstaat in 2021 mede mogelijk hebben gemaakt.

S

FREELANCERS

- Anna Reerds
- Jonna Palmboom
- Kathelyn Spanjers
- Malou Palmboom
- Naomi Montesinos
- Patty Jansen
- Sanne Dam
- Veerle van der Veer
- Laura Groeneveld
- Manne Heijman
- Finn Goodman
- Anna Verkuijl
- Maria Watjer
- Kim van der Zijde
- Jimmie Feld
- Charlie Feld
- Daniel Boom
- Eleni Andreas-Achilleos
- Kay Stijnenbosch
- Leo Siquera
- Jan-Paul Grootentraast
- Rosita Segers
- Nick Vos

STAGIAIRES

- Julia van Leeuwen (Grafisch Lyceum Utrecht - Cross Media)
- Anna Verkuil (HKU - Kunst & Economie)
- Anne Vrolijk (Grafisch Lyceum Rotterdam – redactioneel medewerker)
- Heleen van der Donck (Koningstheateracademie Den Bosch)
- Anne van Eerden (AHK Breitner Academie - docent beeldend)
- Niek van der Veer (HKU - docent beeldend deeltijd)
- Jane Heinze (UU Theaterwetenschap)
- Kelly Singer (Creative College- theater)
- Anouk Poppema (HKU - docent beeldend)
- Isa van Berlo (HKU - docent beeldend)
- Birgit van der Meer (HKU - docent beeldend)
- Anita Horvath (HKU - docent beeldend)
- Liselotte Mol (ArtEZ - docent theater)

KUNSTENAARS

- Semâ Bekirović - KunstAcademie
- Don Zweedijk - KunstAcademie
- Stephan Siepermann – KunstAcademie
- Britt Dorenbosch – VrijSpel
- Paul Feld – De Kattenkeet van Kato
- Anne Reitsma – De Kattenkeet van Kato
- Kim van der Zijde – De Kattenkeet van Kato
- Jolanda Schouten – expo FlowerBomb, TuinTapijt, KunstKeet
- Jasper van den Boezem – KunstAcademie
- Manne Heijman – KunstAcademie
- Lotte Holtappels – KunstKeet
- Marte Haverkamp – KunstKeet
- Luca Stappers – TheaterKeet
- Engel Pluck – Samenwerking Niftarlake
- Sanne Dam – Kunstvakantieweek
- Lonneke Cuppen- Kunstvakantieweek
- Josephine Beijer - Kunstvakantieweek

KUNSTENAARS • JONG

- Jimmie Feld - band De Kattenkeet van Kato
- Daniel van Boom - band De Kattenkeet van Kato, KunstKeet
- Valerie van Vulpen - VrijSpel
- Kylassin (Boet & Silas) - VrijSpel
- De Nieuwe Meesters (Hebe, Camiel, Faas, Leander, Yrsa)

D

P

S

PARTNERS

- Cultuur19 /KLUB19
- Podium Hoge Woerd
- Sharing Arts Society
- Bibliotheek Utrecht
- ZIMIHC
- Sport Utrecht
- SamenSchaken
- Culturele Zondagen
- JOU
- Dock
- SOLGU
- Stal Thamen
- AZC Oog in Al
- De Vrolijkheid
- Buurtwerkkamer
- KMN Kind & Co Ludens
- De Achtbaan
- OBS De Klimroos
- Sint Maartenschool
- Basisschool De Boomgaard
- Weekendschool Petje Af
- Gerrit Rietveld College
- Academie 10
- Niftarlake College
- Trajectum College
- VOLT
- Globe College
- Cultuur&School
- Hogeschool Utrecht Pabo
- Hogeschool voor de Kunsten Utrecht
- Theaterschool Utrecht
- Taluut
- Utrechtse Vastgoed Organisatie
- 4Bit
- F1 Solutions

- Verlaan & Bouwstra architecten
- De Haan Administratie- en Advieskantoor
- HJV Administratie & Belastingadvies
- Prüst & Van Wifferen
- Rinie van den Bosch (4Advies)
- Stadhouders advocaten

NETWERKEN

- Creatief Vermogen Utrecht
- Leidsche Rijn Connectie
- Wijkcultuurhuizen Utrecht
- Leidsche Rijn Marketing
- PACT
- Combinatiefunctionarissen overleg Utrecht
- Utrecht Marketing

FONDSEN & SUBSIDIENTEN

- Gemeente Utrecht
- Fonds voor Cultuurparticipatie
- Prins Bernhard Cultuurfonds Utrecht
- Carel Nengerman Fonds
- Elise Mathilde Fonds
- Fentener van Vlissingen Fonds
- KF Hein Fonds
- Lira Fonds
- Oranje Fonds
- Mr. August Fentener van Vlissingen Fonds

'Ik vind het knap hoe ze elke keer weer zo'n vernieuwende expositie weten te ontwikkelen. Ze krijgen het altijd goed voor elkaar om bij alle kinderen hun creatieve voelsprietten aan te zetten.' (Mandy, blogger Kidsproof)

I

Fotografie:
Charlie Feld, Thomas Lenden, Anna van Kooij

P

Ontwerp:
Taluut

S

De Vrijstaat
Kunstwerkplaats voor Jong Utrecht

Bezoekadres

De boerderij
Hof van Monaco 3
3541 DT Utrecht

Het Gebouw
T.o. Madridstraat 1

Postadres

Hof van Monaco 3
3541 DT Utrecht

030 3030012
info@devrijstaat.nl
www.devrijstaat.nl

**KUNSTWERKPLAATS
VOOR
JONG UTRECHT**